

## 7

# Ontwikkelingen rondom het coronavirus

Aan de orde is het **debat** over de ontwikkelingen rondom het coronavirus.

**De voorzitter:**

Ik vraag de leden om hun plaats weer in te nemen. Aan de orde is het debat over de ontwikkelingen rondom het coronavirus. Ik heet de minister-president, de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de minister voor Medische Zorg van harte welkom, evenals de leden in de zaal en de kijkers thuis.

We hebben achttien sprekers vandaag. Ik wil met u het volgende afspreken: vier vragen of opmerkingen in de eerste termijn Kamer, en dan zes vragen of opmerkingen van de Kamer in de richting van de bewindspersonen. Als het kort en bondig is, komt iedereen tot zijn recht. Dat kort en bondig zijn geldt straks ook voor de bewindspersonen.

Ik geef allereerst het woord aan mevrouw Aukje de Vries van de VVD voor haar eerste termijn. Iedereen heeft vier minuten.



**Mevrouw Aukje de Vries (VVD):**

Dank u wel, voorzitter. Eindelijk is de zomer doorgebroken, niet alleen letterlijk maar ook figuurlijk. De zon schijnt en we hebben weer wat meer ruimte om ervan te genieten. Het lijkt wel of zo'n drankje op het terras nu extra lekker smaakt.

**Voorzitter.** We hebben het gezegd als we vonden dat het niet goed of niet snel genoeg ging, dus dat wil ik dat ook doen als het wel goed gaat. Heel fijn om te zien dat het kabinet zo flexibel is om in te spelen op de snelle verbetering van de cijfers die we nu zien, dat we niet vasthouden aan een schema van versoepelingsdata maar doen wat kan en eind juni of mogelijk zelfs al eerder twee stappen tegelijk zetten. Gaat daarmee alles goed? Nee, juist nu we snel versoepelen levert dat hier en daar onduidelijkheid op, of teleurstelling bij sectoren waar de maatregelen nog niet kunnen worden losgelaten.

Ik loop een aantal punten langs. Veel Nederlanders verheugen zich momenteel op hun zomervakantie, na lange tijd eigenlijk niet te hebben kunnen reizen. Daarover is nog veel onduidelijk. Wat zijn de voorwaarden met betrekking tot gevaccineerd of getest zijn? Hoe gaan we dat dan bewijzen? Kan de minister ook hier voor de mensen die dit debat volgen de laatste stand van zaken schetsen en meer duidelijkheid geven? Wil hij dan specifiek iets zeggen over de testplicht van kinderen bij reizen? Want die hebben nog geen kans om gevaccineerd te worden. Hoe zit het met reizen buiten de Europese Unie? Hoe gaat dat werken?

**Voorzitter.** Aan het einde van deze zomer hopen we allemaal volledig gevaccineerd te zijn. Wie had dat vorig jaar rond deze tijd kunnen voorspellen? Dat is super. Zelfs de mensen die problemen hadden met het AstraZenecavaccin, krijgen een alternatief. Maar welke groep moet daardoor langer

wachten? Kunnen andere mensen dan nu ook de keuze krijgen voor het Janssen-vaccin? Het is wel jammer dat nu het zo goed gaat een advies van de Gezondheidsraad weer zorgt voor zo veel onzekerheid en onduidelijkheid. Hoe kan dat? Kan de minister met dit advies van de Gezondheidsraad garanderen dat medio juli en 1 september nog steeds staan als een huis? We zien allemaal acties voor speciale groepen. Dat is natuurlijk mooi, maar we hebben ook wel enige vertraging opgelopen. We zien eigenlijk geen actie om zaken te versnellen. Wat doet de minister op dat vlak?

**De voorzitter:**

Er is een interruptie van mevrouw Ploumen van de PvdA.

**Mevrouw Ploumen (PvdA):**

Ja, als mevrouw De Vries klaar is met haar betoog over vaccinaties, want daar heb ik een vraag over.

**Mevrouw Aukje de Vries (VVD):**

Ja.

**Mevrouw Ploumen (PvdA):**

Samen met mijn collega van de ChristenUnie wil ik, als iedereen die dat wil gevaccineerd is, een voorstel doen dat ervoor zorgt dat groepen mensen die dat tot nu toe niet wilden, omdat ze niet genoeg informatie hadden of de informatie niet begrepen, ook de gelegenheid krijgen om gevaccineerd te worden. In andere landen doen ze dat ook, bijvoorbeeld met mobiele priklocaties. Even in gewoon Nederlands: busjes die naar wijken gaan. Huisartsen doen dat nu soms ook al. Zou mevrouw De Vries dat voorstel kunnen steunen? Want dat maakt dat we de vaccinatiegraad kunnen verhogen. Dan maken we het voor mensen gemakkelijker om die vaccinatie te krijgen. Het is ook best wel ingewikkeld om het nu allemaal precies te volgen, zeker gezien de vragen de mevrouw De Vries er net ook over had.

**Mevrouw Aukje de Vries (VVD):**

Ik ben ervoor om creatief te kijken naar hoe we die vaccinatiegraad zo hoog mogelijk kunnen krijgen, omdat dat gewoon van cruciaal belang is. Ik vind wel dat het het totale proces niet te veel moet vertragen, maar we moeten er zeker naar kijken. Ik kom uit de provincie Fryslân. Daar rijdt al een GGD-bus rond. Die is onder andere in Harlingen geweest. Ik denk dat u ook op dat soort voorbeelden doelt. Ik denk dat je moet kijken of dat soort best practices, goede voorbeelden, eraan kunnen bijdragen om in de rest van het land de vaccinatiegraad te verhogen.

**Mevrouw Ploumen (PvdA):**

Dank daarvoor. Wat een fijn begin van het debat: dat we met zijn allen de schouders eronder gaan zetten.

**De voorzitter:**

Heel goed. U vervolgt uw betoog, mevrouw De Vries.

**Mevrouw Aukje de Vries (VVD):**

Daar is de heer Wilders het nog niet mee eens.

**De voorzitter:**

Voordat u dat gaat doen, is er nog een interruptie van de heer Wilders van de PVV.

**De heer Wilders (PVV):**

Ik vroeg me het volgende af. In het verleden zijn er maatregelen genomen, omdat de druk op de ziekenhuiszorg en de ic's gigantisch hoog was. De PVV was het misschien niet met alle maatregelen eens, maar het idee dat je iets moet doen als code zwart dreigt, steunden wij wel. Dat hebben we altijd gesteund. Maar nu is de situatie totaal anders. We zien dat het aantal gevaccineerden gigantisch stijgt, en daarmee het aantal ouderen en het aantal kwetsbaren dat een of twee keer geprikt is en niet meer op de ic's komt. De ic's lopen ook leeg. Ik zag gister het plaatje van de heer Van Dissel, die liet zien dat er begin augustus nog nul tot twintig mensen op de ic's liggen. Ik vroeg me dus af: waarom pleit u er namens de VVD niet voor om nu meteen, vandaag, onmiddellijk, alle maatregelen op te heffen? Waarom zouden we hiermee doorgaan tot, zoals minister De Jonge geloof ik zei, 1 september? Waarom zouden we dan pas alle maatregelen opheffen, inclusief de basisregels zoals de 1,5 meter afstand en de mondkapjesplicht? Waarom niet nu? De ziekenhuizen kunnen het aan en we hebben in Nederland vaccins die — als mensen die vrijwillig willen nemen — tot nu toe voor iedere variant beschikbaar zijn en die ook effectief zijn. Er is dus geen enkele reden om de vrijheid nu nog tegen te houden. Waarom pleit u er hier als liberaal niet voor om Nederland nu open te gooien?

**Mevrouw Aukje de Vries (VVD):**

Ik heb volgens mij net in mijn verhaal aangegeven dat ik dat ook heel graag wil als het kan. Maar ik denk dat we nog wel eventjes een aantal maatregelen nodig hebben, want die zorgen er juist voor dat die ziekenhuisbezetting laag is en dat die ic-capaciteit groter gaat worden, zodat we ook — daar vinden we elkaar volgens mij helemaal — die reguliere zorg weer volledig op kunnen starten. Ik denk dat dat belangrijk is. Dus als het kan en als het verantwoord is qua epidemiologische situatie, gaan we wat mij betreft versnellen. Maar dat moet wel verantwoord kunnen, zodat de zorg het wel kan bijbenen en de herstellzorg en de inhaalzorg straks ook weer van start kunnen gaan.

**De heer Wilders (PVV):**

Twee dingen. Ten eerste moet je niet tijdens de wedstrijd de spelregels veranderen. Het kabinet heeft ons voorgehouden dat er vrijheidsbeperkende maatregelen voor burgers en bedrijven nodig zijn vanwege de druk op de zorg en vanwege de dreiging van code zwart. Dat hebben wij gesteund; niet alle maatregelen, maar dat idee wel. Dat is nu niet meer zo. Je kan niet zeggen dat er nu nog andere redenen zijn, of — wat de premier en de minister van Volksgezondheid tijdens de persconferentie zeiden — dat er misschien nog andere varianten komen of dat er misschien mensen uit het buitenland van vakantie terugkomen die het meenemen. Dat is allemaal niet gezegd. We hebben maatregelen genomen vanwege de druk op de zorg en code zwart op de ic's. Daar is geen sprake meer van! Gaat dat nou de komende tijd gebeuren? Nee, ook niet. Want mensen zijn massaal ... Vandaag de eenmiljoenste prik! De eenmiljoenste prik! Mensen komen niet meer op de ...

**Mevrouw Aukje de Vries (VVD):**

De tienmiljoenste prik, toch?

**De heer Wilders (PVV):**

De tienmiljoenste prik. Zie, het zijn er nog veel meer dan ik dacht. De tienmiljoenste prik. Die tienmiljoenste prik leidt er dus toe dat mensen niet meer op de intensive care terecht komen met corona. Na twee prikken niet, en ik heb ook drie onderzoeken gezien waaruit blijkt dat je ook na één prik niet meer op de intensive care komt. Als u eraan vasthoudt, consistent bent en zegt: wij hebben dat gedaan om code zwart en de druk op de ziekenhuizen en de ic's te voorkomen ... Daar is nu al geen sprake meer van. Waarom moeten we mensen dan nog tegenhouden om op een terras op een scherm naar het EK te kijken? Waarom moeten we dan nog zeggen: je mag alleen maar sporten met zoveel man en op zoveel vierkante meter op het terras zitten? Dat is allemaal gekkigheid. Het is allemaal niet meer nodig. Corona is niet voorbij, maar de coronacrisis is wel voorbij. We moeten onze vrijheid dus terugkrijgen. Waarom kiest u daar niet voor?

**Mevrouw Aukje de Vries (VVD):**

Ik hoop dat we inderdaad zo snel mogelijk die vrijheid terug kunnen krijgen en alles weer naar normaal kunnen doen. Ik zie ook dat het kabinet heeft aangekondigd stap 3 en 4 tegelijkertijd te willen zetten. Ik wil daarover direct een vraag doorgeleiden, want uit de media begreep ik dat er misschien zelfs over gedacht wordt om dat naar voren te halen. Als dat allemaal verantwoord kan: prima wat mij betreft. Maar ik wil ook voorkomen dat we er straks spijt van krijgen en we zeggen: nou gaan de besmettingsaantallen toch weer omhoog, gaat toch de druk op de ic weer omhoog en kunnen we de reguliere zorg straks niet op een goeie manier inhalen. Ik denk dat ook de PVV zich daar zorgen over maakt, want dat is wel heel belangrijk, ook voor de mensen in het land.

**De heer Wilders (PVV):**

Ten slotte. Dat is allemaal niet zo, wat u zegt. Die angst is er niet meer. Niemand, inclusief de heer Van Dissel, verwacht dat wij weer code zwart gaan krijgen. Niemand, geen epidemioloog en zelfs het kabinet niet, denkt dat wij in augustus weer volle ziekenhuizen krijgen met mensen met corona. Sterker nog, 10 miljoen vrijwillige prikken zijn bij iets minder dan 10 miljoen mensen — er zitten ook tweede prikken bij — gezet. Vooral ouderen en kwetsbaren hebben die gekregen. De ic's lopen dus niet meer vol. Misschien dat ik het dan anders mag vragen. En geeft u dan argumenten, alstublieft, dus niet alleen maar van: als het kan, moeten we het doen. Waarom zou het niet kunnen? Geeft u eens drie inhoudelijke argumenten waarom u denkt dat het niet zou kunnen en ik ongelijk heb dat de ic's — het criterium — niet meer gaan vollopen? Er zijn bijna 10 miljoen mensen vrijwillig geprikt. Corona zal helaas nog een tijdje bij ons blijven, en misschien wel altijd, maar de coronacrisis zijn we nu voorbij. Dus moeten we vrijheid teruggeven aan de mensen. Waarom kan dat niet?

**Mevrouw Aukje de Vries (VVD):**

Laat ik één voorbeeld noemen. Een heleboel mensen hebben wel een eerste prik gehad, maar nog geen tweede prik.

Daar zijn we echt nog mee bezig tot en met augustus. Ik denk dat het belangrijk is dat we de vaccinatiegraad op een hoog niveau hebben. Als het verantwoord eerder kan, vindt u mij echt aan uw zijde.

De heer **Wilders** (PVV):  
Hoeveel interrupties had ik? 40?

De **voorzitter**:  
Vier vragen, dus dit wordt de vierde. En straks bij de bewindspersonen zes, dus gaat uw gang.

De heer **Wilders** (PVV):  
Per bewindspersoon dan, hè?

Mevrouw **Aukje de Vries** (VVD):  
Wil de heer Wilders er straks meer bewindspersonen bij?

De heer **Wilders** (PVV):  
Dat ook weer niet, nee. Dan is dit mijn laatste interruptie. Mijn vraag aan u is de volgende. U zegt net "mensen zijn maar één keer geprikt en niet twee keer". Onlangs heeft de Gezondheidsraad, het belangrijkste adviesorgaan van het kabinet, een brief naar de Tweede Kamer gestuurd. De Gezondheidsraad zegt dat ze een onderzoek hebben — aan de brief zit een noot van twee of drie onderzoeken, ik kan ze u laten zien — waarin staat dat ook mensen met één prik geen ziekenhuisopname meer krijgen. Dat zegt de Gezondheidsraad. Er zijn heel veel buitenlandse onderzoeken, Britse onderzoeken, die al lang hetzelfde zeiden, maar in de brief van de Gezondheidsraad staat dat mensen die één keer zijn geprikt in ieder geval voor de duur van zes tot acht weken — en natuurlijk moeten zij dan een tweede prik krijgen — niet meer in het ziekenhuis terechtkomen. Dat is dus geen argument. Die mensen komen niet in het ziekenhuis. Ze kunnen het misschien nog krijgen, maar ze komen niet meer in het ziekenhuis. En dat was de reden waarom we die maatregelen hebben afgekondigd. Dus het klopt niet wat u zegt. Kunt u er nog eens op ingaan waarom u denkt dat dat niet kan en dat we niet onze vrijheid terug kunnen krijgen?

Mevrouw **Aukje de Vries** (VVD):  
Ik wil voorkomen dat ik hier een beetje sta alsof ik zou denken dat ik dat niet zou willen. We zijn het er helemaal over eens dat we zo snel mogelijk die versoepelingen willen zien en dat we zo snel mogelijk naar het normaal gaan. Dan kijk ik niet naar de tweede prik, maar dan kijk ik ook naar de eerste prik. Niet iedereen heeft die kunnen krijgen. Ik vind dat we dat stapsgewijs moeten doen. We moeten kijken naar wat mogelijk is. Als het sneller kan, vindt u mij echt aan uw zijde, want ik vind het ook belangrijk dat we zo snel mogelijk terug naar het gewone normaal kunnen.

De **voorzitter**:  
U vervolgt uw betoog.

Mevrouw **Aukje de Vries** (VVD):  
Ja, dank u wel. Dan de Nederlanders die in het buitenland wonen. Eerlijk gezegd vond ik het antwoord van het kabinet teleurstellend. We zien allemaal mooie acties om andere landen te helpen, maar voor deze groep doen we niets. Waarom kiezen we niet voor een aantal acties zoals in Frankrijk of wellicht ook andere landen? Deze groep moet niet tussen de wal en het schip vallen, dus wat gaat de minister daaraan doen? Graag wat meer daadkracht voor deze groep.

Hetzelfde geldt voor de Nederlandse vaccinatiebewijzen die in Duitsland niet geaccepteerd worden omdat ze in de verkeerde taal zijn. Als Duitsland niet wil meewerken, kijk dan naar praktische oplossingen. Stel bijvoorbeeld een vertaling beschikbaar.

Dan de motie over de norm van de sneltestlocaties. De VVD wil graag weten voor welk deel van het land die 20 minuten reisafstand geldt, voor welk deel de 30 minuten en waar men langer moet reizen, en ook of die locaties allemaal wel tijdig gereed zijn; zie bijvoorbeeld Zeeland.

Ik zei het al eerder: een sector die helaas nog niet open kan is die van de kermissen. Hebben we wel echt alles gedaan om te kijken of dat niet alsnog veilig kan? Als ze nu nog niet open kunnen, staan dan alle benodigde vergunningen straks in de steigers zodat er geen dag vertraging is als het eind juni wel kan?

Ik ontkom niet aan het dossier-Van Lienden. Een ondernemer mag natuurlijk een normale winst maken, maar je moet geen slaatje slaan uit een crisis. Wat ons betreft is het verwerpelijk dat je zegt zonder winstoogmerk te werken terwijl je dat wel doet. Mijn vraag daarover: wat is de status van het convenant dat bij de stukken zat die naar de Tweede Kamer zijn gegaan? Daarin staat dat de deelnemende partijen zonder winstoogmerk werken.

Tot slot, voorzitter, misschien het meest belangrijke punt. Dat het land van slot gaat, betekent niet alleen dat we weer meer leuke dingen mogen doen, het betekent dat de mensen in de zorg weer een beetje adem kunnen halen; dat we zien dat covidafdelingen sluiten, dat we zien dat crisiszorg wordt afgebouwd en reguliere zorg weer wordt opgepakt. We horen de eerste ziekenhuizen zeggen dat ze alle behandelingen weer kunnen geven, maar men moet nu wel hard aan de slag om de schade in te halen. Halen we eind 2021 - begin 2022? De anesthesisten zeggen dat we wel twee jaar bezig zijn. We spreken daar natuurlijk later meer in detail over, maar kan de minister ons vast iets over vertellen en ons geruststellen dat de druk op het zorgpersoneel ook in deze periode goed in de gaten gehouden wordt?

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:  
Er is een interruptie van de heer Kwint van de SP.

De heer **Kwint** (SP):  
Over hetzelfde zorgpersoneel. Van de week stond er een interview met meerdere ic-verpleegkundigen in de krant. Je kunt discussiëren over wie het in de zorg het zwaarste hebben gehad, maar ik denk dat de ic-verpleegkundigen,

die mensen hebben zien overlijden, die collega's hebben zien overlijden, behoorlijk vooraan in de rij staan van de mensen die het afgelopen jaar het zwaarst hebben gehad. Zij krijgen nu 0% salarisverhoging, helemaal niks. Terwijl mondkapjeshandelaren en directeuren van bedrijven die staatssteun krijgen met miljoenen lachend weglopen, krijgen ic-verpleegkundigen er niks bij. Het kabinet weigert voor de vierde keer een aangenomen motie over verhoging van de zorgsalarissen uit te voeren. Gaat u vandaag samen met de rest van de Kamer die dat wil iets doen voor deze ic-verpleegkundigen?

**Mevrouw Aukje de Vries (VVD):**

Ik denk dat er stappen gezet zijn met de zorgbonus en in het reguliere traject zit ook geld voor de salarissen. Ik vind dat we het rapport van de SER recht moeten doen, want er zitten een heleboel punten in. Ik denk dat er meer in zit dan bijvoorbeeld alleen de salariering. Volgens mij heeft het kabinet aangegeven met een totaalplan te komen van wat nodig en mogelijk is. Ik denk dat dat goed is, want er zitten ook dingen in voor regeldruk en van zeggenschap voor de verpleegkundigen. Dat zijn zaken waar je wel degelijk naar moet kijken.

**De heer Kwint (SP):**

Nou wordt 'ie helemaal mooi. We zijn al bijna een jaar aan het discussiëren over de zorgsalarissen. De VVD heeft altijd in de weg gestaan om daar iets aan te doen, of het nu rennen naar de parkeergarage was of tegen allerlei moties stemmen. Nu ligt er een rapport, waarachter eerst verscholen werd. Eerst werd er over dat rapport gezegd: als dat er is, dan gaan we echt iets doen. Nu is het argument om niet nu iets te doen dat u straks nog meer wilt doen. Dat gelooft toch niemand? Je kunt toch nu de salarissen verhogen en daarna zeggen: er staan voor de rest ook nog goede dingen in het SER-rapport; dat gaan we ook doen?

**Mevrouw Aukje de Vries (VVD):**

Ik wil het totale pakket gaan bekijken. Dat heeft de minister volgens mij ook aangegeven. Ik denk dat het belangrijk is om naar het totaal te kijken. Er staat natuurlijk iets in over salariering. Dat klopt. Maar je moet ook kijken waar je dat eventueel gericht zou moeten doen. Ik denk dat het de goede weg is om het in een totaalpakket te bekijken.

**De heer Kwint (SP):**

Ter conclusie dan maar. Ik wilde dat de VVD net zo zorgvuldig was geweest toen het ging over de steunmaatregelen aan multinationals, of toen het ging over de winstmarges van mondkapjesimporteurs. Dan hadden we wat extra geld over gehad.

**Mevrouw Aukje de Vries (VVD):**

Ik vind het een beetje een rare vergelijking. Ik denk dat onze ondernemers het heel zwaar hebben gehad. Daar moeten we naar kijken. En we moeten goed kijken naar wat wij voor de zorg doen. Dat is meer dan alleen kijken naar wat er op enig moment nodig is voor salariering.

**De heer Kuzu (DENK):**

Een ondernemer die het niet zwaar heeft gehad — daar heeft mevrouw De Vries ook even aan geraakt — was de heer Van Lienden. Dat ging wel heel erg snel in haar spreektekst. Ik vroeg me af wat de positie van de VVD in dezen is.

**Mevrouw Aukje de Vries (VVD):**

Ik heb dat volgens mij aangegeven in mijn tekst. De tijd is beperkt, helaas, en ik denk dat we nog uitgebreid op het hele pakket van de jaarstukken terugkomen bij het debat daarover. Een ondernemer mag normale winst maken. Dat hoort bij het ondernemer zijn. Maar ga niet de wereld verkondigen dat je zonder winsttoegmerk gaat werken, terwijl dat later niet het geval blijkt te zijn. Ik heb gezegd dat ik dat verwerpelijk vind.

**De heer Kuzu (DENK):**

Dit gaat niet verder dan een moreel appel. Ik snap dat ook, want volgens de ondernemer is het allemaal volgens het boekje gegaan. Ik ben benieuwd naar de antwoorden van het kabinet op de vragen daarover. Zou de VVD er een voorstander van zijn om, waar het gaat om het specifieke dossier-Van Lienden, de opdracht aan de regering mee te geven om alles in het werk te stellen om dit soort praktijken in de toekomst te voorkomen en de bestaande praktijk waar mogelijk terug te brengen?

**Mevrouw Aukje de Vries (VVD):**

Ik vind het altijd wat ingewikkeld om over een specifieke casus te spreken. Ik denk dat het kabinet duidelijk heeft aangegeven op basis waarvan beoordeeld is. In de hele grote groep aanbidders die er is geweest, is er gekeken naar prijs, kwaliteit en of de mondkapjes inderdaad geleverd konden worden. Ik denk dat dat uiteindelijk de weg is om het te beoordelen. Uit het beeld dat er nu is ontstaan, krijg ik niet de indruk dat er regels zijn overtreden. Ik vind dat je dan ook niet zomaar kan zeggen dat je het gaat terugverder. Dat vind ik ook een hele rare actie.

**De heer Van Haga (Groep Van Haga):**

Nu we het toch over dit onderwerp hebben: het gaat natuurlijk helemaal niet alleen om die 30 miljoen die de heer Van Lienden in zijn zak heeft gestoken. Het kan best zijn dat het helemaal legitiem is geweest. Daar twijfel ik geen moment aan. Het is natuurlijk totale stupiditeit van het ministerie van VWS, maar dat is een andere zaak. Maar er speelt nog veel meer. Er wordt 1,1 miljard uitgegeven aan de testsamenleving, 100 miljoen voor ziekmakende mondkapjes, 5,1 miljard euro waar geen bonnetjes van zijn, en 5 ton voor testen die niet worden gebruikt, omdat we testcapaciteit tekortkomen. Hoe weegt u dat hele palet van incompetentie?

**Mevrouw Aukje de Vries (VVD):**

Zoals ik al zei denk ik dat we daar bij het verantwoordingsdebat van volgende week uitgebreid op terugkomen. Ik wil er hier wel iets over zeggen. Ik denk dat we ook moeten beseffen dat we middenin een crisis zaten. Ik denk dat ook in deze zaal heel veel mensen geroepen hebben: koop mondkapjes, koop beademingsapparatuur, koop dit en koop

dat. Dat laat onverlet dat ik vind dat het gewoon goed geregeld moet zijn. De informatiepositie van de Kamer moet goed zijn en er moet op goede gronden worden afgeweken worden als het bijvoorbeeld om de Comptabiliteitswet gaat. Ik wil wel in mijn achterhoofd houden dat we middenin de storm zaten op dat moment. Ja, dat is eigenlijk mijn reactie hierop.

De heer **Van Haga** (Groep Van Haga):

Ik heb volgens mij nooit gevraagd om mondkapjes te gaan inkopen. Die beslissing is door het ministerie genomen, omdat iedereen denkt dat die mondkapjes nu wel werken, terwijl op dat moment nog steeds werd aangegeven ...

Mevrouw **Aukje de Vries** (VVD):

Ik ken uw mening over mondkapjes.

De heer **Van Haga** (Groep Van Haga):

Dat was op dat moment dezelfde mening als de mening van de minister van Volksgezondheid. Hij zei dat ze niet werkten.

De **voorzitter**:

Uw vraag?

De heer **Van Haga** (Groep Van Haga):

Mijn vraag is: het kan wel zo zijn dat je middenin een crisis zit, maar je moet voorbereid zijn. Als het ministerie van Defensie zo met onze wapens omgaat, hebben we een heel groot probleem. Als een gemiddelde ondernemer zo met zijn onderneming omgaat, gaat hij failliet. Als u ergens werkt, in een normale organisatie, wordt u waarschijnlijk ontslagen als u dit doet. U kunt toch niet volhouden dat, omdat we in een crisis zaten, we miljarden over de balk konden smijten zonder dat daar bonnetjes van zijn en zonder dat dat goed te verantwoorden is? En: laat maar, we halen onze schouders op, want we zaten in een crisis?

Mevrouw **Aukje de Vries** (VVD):

Ik vind dat de heer Van Haga nu een karikatuur maakt van wat ik zeg. Ik heb daarnaast ook een aantal andere dingen gezegd. Ik heb gezegd dat we middenin een crisis zaten, maar dat je er natuurlijk wel voor moet zorgen dat dit op orde is en zo goed mogelijk gedaan wordt. Ik wil nog een opmerking naar de heer Van Haga maken. Meneer Van Haga, we hebben hier regels met elkaar afgesproken, en ook dat we mondkapjes dragen. Volgens mij houdt u zich daar niet aan.

De **voorzitter**:

Dat is een ander onderwerp, maar ik geef u de kans om daar even op te reageren.

De heer **Van Haga** (Groep Van Haga):

Nee, die mondkapjes werken inderdaad niet. Dat is door het kabinet zo vaak gezegd dat het onvoorstelbaar is dat u ze zelf nog wel draagt. Het ging erom dat hier geld wordt uitgegeven op een heel rare manier, en zonder dat daar

bonnetjes van zijn. U blijkt dat goed te vinden. U zegt: we gaan daar volgende week wel een keer over praten. Nee, ik wil nu van u horen of u vindt dat mensen ontslagen moeten worden als ze op een bepaald moment — in een crisissituatie, maar dat maakt mij niet uit — met een niet-preferred supplier in zee gaan, 5,1 miljard uitgeven zonder dat daar bonnetjes van zijn, of testcapaciteit inkopen voor €500.000 per dag en gewoon niet weten wat ze aan het doen zijn. Dit is zo grensoverschrijdend dat iedereen die dat in een normale situatie zou doen de laan uit gestuurd zou worden. En u vindt dat maar goed.

Mevrouw **Aukje de Vries** (VVD):

Ik heb niet gezegd dat ik het goed vind. Ik heb gezegd dat ik begrijp in welke situatie we zaten, maar dat je natuurlijk altijd moet kijken hoe je het zo goed mogelijk verantwoordt en hoe je zo goed mogelijk de regels hanteert. We hebben binnen onze eigen Comptabiliteitswet ook uitzonderingsregels. Daar is ook niet goed genoeg gebruik van gemaakt. Dat moet in de toekomst echt beter. Absoluut, daarin ben ik het helemaal met u eens.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Paternotte van D66. De andere microfoon, als u wilt. Gaat uw gang.

De heer **Paternotte** (D66):

Sinds vorige week heeft Europa voor kinderen jonger dan 12 jaar het Pfizervaccin toegelaten. Ik zou daar als liberaal een vraag over willen stellen. Er zijn zo'n 150.000 chronisch zieke jonge mensen in Nederland die ook de griepvaccin krijgen. Gisteren was er een rapportage over Ramona van 13 jaar die astma heeft en die uit voorzorg al maanden in quarantaine zit. Zij zeggen: geef ons de kans om mee te doen aan het vaccinatieprogramma en om ook die Pfizerprik te kunnen krijgen, want dan zijn we tenminste eindelijk beschermd. Vindt mevrouw De Vries het met mij een goed idee als we dat zo snel mogelijk mogelijk maken en openstellen?

Mevrouw **Aukje de Vries** (VVD):

Ja. Dat ben ik met de heer Paternotte eens. Ik wil dan nog wel graag eerst van het kabinet weten wat dat betekent voor de vaccinatiestrategie en het tempo überhaupt. Die vraag zou ik graag willen doorgeleiden aan de minister. We gaan nu ook de 60- en 64-jarigen nog een mogelijkheid geven. Dat is ook een heel kwetsbare groep. Het moet dus wel verantwoord zijn en we mogen niet te veel vertraging oplopen.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Paternotte van D66. Gaat uw gang.

□

De heer **Paternotte** (D66):

Voorzitter. Nederland begint steeds meer te stralen. Dat komt niet alleen maar door de felle zon. Wie langs een terras loopt, ziet mensen stralen. Wie bij de uitgang van een GGD-locatie loopt, ziet mensen die net gevaccineerd zijn stralen.

Ik weet zeker dat we straks gaan stralen als we weer het museum, de bioscoop of het theater uit lopen. Het is daarom terecht dat de premier bij de persconferentie direct begon met de cultuursector.

Ondanks het feit dat velen nu stralen en we vanaf een roze wolk kijken, wil ik benadrukken dat we er nog niet zijn. Gisteren waarschuwde Jaap van Dissel: de Indiase variant is besmettelijker; vaccins werken minder goed; in Engeland raakt de Britse variant verdrongen; Duitsland en andere landen hebben reisbeperkingen daarom juist strenger gemaakt. Nederland deed dat niet. Sinds twee dagen zijn zelfs alle vliegverboden opgeheven. Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, België, alle buurlanden hebben wel een reisverbod voor India, plus snoeiharde quarantaineregels. Nederland heeft alleen een lichte quarantainewet, waarvan wij nog niet weten of die überhaupt werkt. De Kamer vroeg, en het OMT geeft aan: trek nu samen op met de buurlanden. Waarom doet het kabinet dat niet? Het is immers juist vanwege deze Indiase variant dat OMT, virologen en epidemiologen spreken van een onzeker najaar met mogelijk nog de basismaatregelen. De minister denkt echter dat op 1 september de mondkapjes en de anderhalvemeterregel er definitief af kunnen. Dus ik vraag de minister: op basis waarvan deed hij deze uitspraak?

**Mevrouw Van den Berg (CDA):**

Alle steun voor de heer Paternotte met betrekking tot zijn vraag over de vliegverboden. Waarom nemen wij daar in Nederland zo snel afscheid van? In de brief die wij hebben gekregen, staat dat het OMT adviseert dat er voor mensen die uit een hoogrisicogebied komen, maar geen covid hebben gehad en ook geen volledige hebben kregen, een dringende indicatie is voor een quarantaine. Is de heer Paternotte het met het CDA eens dat dit gewoon een quarantaineplicht moet worden? Terecht geeft hij aan dat de handhaving nog een vraag is. Als wij dan ook nog heel vaag worden in de termen die wij gebruiken ... We moeten heel duidelijk zijn: een quarantaineplicht voor mensen uit een hoogrisicogebied die niet volledig gevaccineerd zijn of de ziekte niet hebben gehad.

**De heer Paternotte (D66):**

Ik vind het een heel terechte vraag. Wij hadden eerst een quarantaineadvies en wij wisten dat ongeveer een op de drie zich daaraan hield. Mevrouw Van den Berg noemt nu de term "dringende indicatie", maar ook dat is in feite een advies. Ik vraag mij af waarom het kabinet denkt dat meer dan één op de drie zich daaraan gaan houden. Als bijna niemand zich daaraan houdt, wat is dan de meerwaarde? Kan je er dan niet beter voor kiezen om het überhaupt niet op te leggen, of om er inderdaad een plicht van te maken, waar je gevaccineerden of mensen die het virus al gehad hebben, van vrijstelt? Ik vind de vraag van mevrouw Van den Berg heel terecht. Ik weet nog niet zeker hoe ik er definitief in sta, maar ik vind wel dat daar een heel goed antwoord op moet komen.

Iedereen is het er wel redelijk over eens dat er moment komt dat het virus onder ons is, zoals de griep dat eigenlijk ook is. Maar voor de griep dragen wij geen mondkapjes en doen wij geen contactonderzoek. De mensen vragen zich af: wanneer is het nog proportioneel om allerlei maatregelen te hebben? Hoe kijkt het kabinet aan tegen het opstellen van ethische kaders hiervoor?

Wij hebben de luxe om deze vragen te stellen omdat het goed gaat met vaccineren. Ik lees continu de complimenten die de GGD krijgt. Jaargang na jaargang wordt uitgenodigd. Sinds vorige week doet de minister aan ankeilers, een soort vooraankondigingen op Twitter. Mijn complimenten daarvoor. Ik verwacht dan ook morgenochtend een uitgebreide fotoreportage van de eerste prik van de minister.

Er zijn echter ook groepen die nog niet op de uitnodigingenlijst staan, te weten de kinderen vanaf 12 jaar. De Gezondheidsraad komt in de loop van juni met een advies over de rol van kinderen om de vaccinatiegraad zo hoog mogelijk te krijgen. Dat advies moeten wij zeker afwachten. Wij hopen op een positief advies. Maar er zijn nu al kinderen die niet zozeer een prik willen om een maatschappelijke reden, maar omdat het voor hen zelf heel veel betekent, omdat zij bijvoorbeeld astma en of een spierziekte hebben. Deze kinderen krijgen normaal gesproken ook een griepvaccinatie. Door corona missen zij nu al anderhalf jaar school of dagbesteding. Ik vraag de minister of wij die groep niet nu al de kans op vrijwillige vaccinatie kunnen bieden. Ouders vragen ernaar. Andere landen — de VS, Duitsland, Frankrijk — zijn daarmee al begonnen of doen dat binnenkort. Ik vraag de minister om voor deze groep zo snel mogelijk die keuzevrijheid mogelijk te maken.

Die keuzevrijheid vraag ik ook voor het Janssenvaccin. Sinds gisteren zitten alleen Pfizer en Moderna in de vaccinatiestrategie voor jongeren, maar ik hoor juist veel mensen zeggen dat zij graag het Janssenvaccin willen, aangezien zij daarmee met één prik klaar zijn, wat handig is. Kunnen zij daar vanaf nu ook voor kiezen?

Na die uitnodigingen zullen er nog mensen overblijven die nog niet gevaccineerd zijn. Slechts een heel klein deel van hen is principieel tegen vaccinatie. Het grootste deel is gewoon nog niet bereikt, of loopt op tegen drempels, die wij kunnen wegnemen. De prikbus die er komt en die deels al rondrijdt, is een hartstikke goed idee, maar moeten wij in de zomer niet ook vaccinatie locaties hebben op drukbezochte plekken, waar mensen binnen kunnen lopen, zonder afspraak, en meteen een prik kunnen krijgen? Huisartsen of apothekers zouden een voorraadje moeten hebben om mensen nog snel even te kunnen vaccineren. Wij zouden deze mogelijkheid graag zien deze zomer. Graag een reactie.

In de zomer willen Nederlanders zo beschermd als mogelijk de wijde wereld in, met een vaccinatiebewijs. Andere landen zijn daarmee al gestart, maar wij zitten nog vast in de discussie over het gele boekje. Hoe zit het met dat gele boekje en wanneer is het vaccinatiebewijs er?

**De voorzitter:**

Dank u wel. Ik zie dat er nog een interruptie is van mevrouw Simons van BIJ1. Ga uw gang.

**Mevrouw Simons (BIJ1):**

Ik wachtte even tot de heer Paternotte klaar was. Ik hoorde de heer Paternotte spreken over de luxe van de keuze voor de Janssen vaccins. Het schijnt dat we heel veel Janssen vaccins over hebben. Het is hartstikke mooi als mensen daarvoor kunnen kiezen, maar veel van die vaccins zouden natuurlijk nog beter tot hun recht komen in landen die nu schreeuwen om hulp. Suriname is een van die landen. Ik

hoor graag van de heer Paternotte of hij, net als BIJ1, denkt dat het heel verstandig zou zijn om zo snel mogelijk zo veel mogelijk van die extra Janssen vaccins naar Suriname te sturen.

De heer **Paternotte** (D66):

Wij, en overigens ook mevrouw Simons, hebben hier eerder al vragen over gesteld. Je hart breekt als je nu naar Suriname kijkt. Wat wij steeds hebben willen vermijden, gebeurt daar nu: code zwart. Ze moeten kiezen voor wie er überhaupt nog zorg is en voor wie niet. Er zijn in Suriname pas 85.000 prikken gezet, op een bevolking van meer dan 400.000. Dus wat wij kunnen doen om Suriname te helpen, moet wat ons betreft. Het is niet zomaar buitenland. Het is een land dat ongelofelijk sterke familiebanden met ons heeft. Ook heel veel mensen in de zorg die ik in de afgelopen tijd heb gesproken, zeggen: "Ik heb daar een deel van mijn opleiding gedaan. Mijn hart breekt als ik zie wat daar allemaal gebeurt". Als ik dan lees dat er 100.000 vaccins op de plank liggen, dan zou ik zeggen: kan een deel daarvan nu al zo snel mogelijk die kant op? Kan bijvoorbeeld morgen al een vliegtuig die kant op gaan, want dat kan een ongelofelijk groot verschil maken voor ouderen en mensen in de zorg. Ik vind dus dat u een heel terecht punt maakt.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Wilders van de PVV voor zijn eerste termijn.



De heer **Wilders** (PVV):

Voorzitter. Nederland wil terug naar het oude normaal, en wel zo snel mogelijk. We hunkeren letterlijk naar vrijheid, naar een restaurant, naar vakantie, naar normaal winkelen, naar een verjaardagsfeestje met familie en vrienden, naar een leven zonder mondkapjesplicht en de anderhalvemeterregel en ga zo maar door. We hunkeren naar een normaal leven, waarbij niet langer onze premier Rutte bepaalt wat je moet doen, maar jijzelf. Vrijheid dus.

Minister De Jonge liet afgelopen zondag weten dat hij verwacht dat alle coronamaatregelen op 1 september kunnen worden geschrapt. Mijn vraag is: waarom dan pas? Waarom pas op 1 september? Waarom niet nu? Het aantal coronabesmettingen daalt fors, net als het aantal ziekenhuisopnames en het aantal coronapatiënten op de ic's. Naar verwachting liggen er begin augustus geen mensen met corona meer op de ic. Daarnaast stijgt het aantal gevaccineerden fors. De vaccinatiebereidheid is ongekend groot, waardoor de vaccinatiegraad en ook de immuniteit enorm is gestegen. Bovendien hebben de meeste ouderen en mensen met een medisch risico al een eerste prik gehad en vaak ook al een tweede prik. We weten dat mensen die geprikt zijn niet meer in het ziekenhuis terechtkomen. Uit onderzoeken blijkt ook dat mensen na één prik al niet meer in het ziekenhuis terechtkomen. Het coronavirus is inderdaad nog niet verdwenen, maar de coronacrisis is voorbij. Dus waarom dan nog een ingewikkeld stappenplan met allemaal regels over groepsgroottes, het aantal mensen thuis, in de horeca, bij het sporten of waar dan ook? De vrijheidsbeperkende maatregelen waren toch gebaseerd op de druk op de zorg en op het aantal mensen op de ic's? Dat is ons toch altijd door het kabinet verteld? Welnu, die aantallen gaan richting

nul. Waarom krijgen we onze vrijheid dan niet meteen terug? Waarom moeten we dan wachten tot 1 september?

Voorzitter. Het is ook op het pesterige af om te verbieden dat mensen tijdens het EK-voetbal op het terras in de buitenlucht samen op een groot scherm naar de voetbalwedstrijden mogen kijken. Doe ons dat niet aan, zeg ik tegen de premier en de minister. Laat die buitenschermen gewoon toe en laat de terrassen ook gewoon open.

Voorzitter. Dan de kwestie van de CDA'er Sywert van Lienden, lid van de CDA-programmacommissie. Hij is de man die met een leugenachtige babbeltruc 9 miljoen euro in zijn zak kon steken. Hij deed alsof hij alleen maar altruïstische bedoelingen had en er geen cent aan zou verdienen. Daarna kwam zijn aanbod om Chinese mondkapjes te leveren, via de heer Omtzigt bij premier Rutte terecht. Daarna heeft het ministerie van VWS 100 miljoen euro overgemaakt voor mondkapjes die nooit zijn gebruikt omdat ze niet deugden.

Voorzitter. Er zijn gedurende de hele coronacrisis maar met drie leveranciers overeenkomsten gesloten over beschermingsmiddelen met een waarde van meer dan 100 miljoen euro. Eén daarvan was een overeenkomst met die CDA-leugenaar Sywert van Lienden, die ook nog eens ondeugdelijke rommel leverde. Deze CDA'er maakte wél 9 miljoen winst. Dit stinkt erger dan rotte vis. Het is pure vriendjespolitiek en oplichting. Mijn vraag aan het kabinet is: kan de overeenkomst met die CDA-oplichter nietig worden verklaard en kan het geld worden teruggevorderd? Graag een reactie van de premier.

Voorzitter. Dan het inhalen van de reguliere zorg, de grootste opgave die er nu nog is. De minister voor Medische Zorg heeft inmiddels een halfjaar na de aangenomen motie van de PVV een plan opgestuurd, vol met abstracte beleidstaal, maar wat erin moet staan, staat er nog steeds niet in. Wanneer precies krijgen mensen hun uitgestelde hulp, hun uitgestelde rug- of knieoperatie? Er is nog niet eens zicht op de omvang van de uitgestelde zorg, laat staan op wanneer mensen die kunnen krijgen. En voor de Nationale Zorgreserve is de minister nog steeds bezig met een verkenning. Ik zeg dus, met alle respect, tegen de minister: u heeft de snelheid van een slak en we hebben een wervelwind nodig.

Voorzitter, laat ik positief eindigen met — ik doe het niet vaak — een compliment aan minister De Jonge. Gelukkig heeft hij een oplossing gevonden voor de groep 60- tot 65-jarigen die wel gevaccineerd willen worden, maar niet met het AstraZenecavaccin. Zij krijgen nu een alternatief vaccin aangeboden, Pfizer of Moderna, en dat is heel goed nieuws.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank u wel, meneer Wilders. Er is een interruptie van de heer Paternotte.

De heer **Wilders** (PVV):

Ik denk dat hij het compliment niet goed kan verwerken.

De heer **Paternotte** (D66):

Ook ik ga even een compliment maken aan de minister: het gele boekje gaat nu overal gestempeld worden. Ik kan mijn hele vraag dus intrekken. Het is gebeurd! Hartstikke goed.

Maar vraag aan de heer Wilders gaat over het volgende. Hij vraagt altijd aandacht voor meer ruimte in de buitenlucht, nu ook weer met de schermen in de buitenlucht. Volkomen terecht, maar ik begrijp niet zo goed waarom hij niet vraagt waarom de terrassen niet kunnen verdubbelen. De terrasgrens is nu 50, maar als je een restaurant én een terras hebt, mag je ook nog eens 50 mensen binnen neerzetten. Maar als je 100 mensen op dat terras kwijt kunt, heb je 100 mensen in de buitenlucht. Dat is natuurlijk veel beter dan 50 mensen binnen en 50 mensen buiten. Is de heer Wilders het met mij eens dat je veel beter — terwijl je de grens weliswaar op 100 houdt — dat terras maximaal open kunt laten zetten?

De heer **Wilders** (PVV):

Mijn hele tekst vandaag straalt uit dat ik vind dat we de maatregelen nu kunnen opheffen omdat de coronacrisis voorbij is. Wat mij betreft mag het allemaal weer. Maar uw voorstel is in ieder geval beter dan het voorstel van het kabinet nu: zorg ervoor dat er meer terrassen komen! Als second best wil ik daar dus wel over nadenken, maar mijn voorstel is, zeg ik tegen de collega van D66, om de regels nu op te heffen, de terrassen gewoon te openen, en te zorgen dat mensen dat maximaal kunnen doen zonder allemaal regeltjes. En laat mensen alsjeblieft van het voetballen genieten zonder dat het kabinet zegt dat je om elf uur naar huis moet, dat je niet op het terras mag en dat dat scherm ook niet mag. Het is te kinderachtig voor woorden.

Mevrouw **Gündoğan** (Volt):

Ik wil meneer Wilders een compliment geven, want we zullen het politiek niet altijd met elkaar eens zijn, maar in de kwestie-Sywert staat Volt volledig aan uw zijde. Dank u wel dat u het zo open en eerlijk heeft benoemd.

De heer **Wilders** (PVV):

Graag gedaan. Ik hoop dat we daarover dadelijk misschien ook gezamenlijk een motie kunnen maken.

De **voorzitter**:

Kijk eens aan. Dank u wel.

Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Van den Berg van het CDA.

□

Mevrouw **Van den Berg** (CDA):

Dank u wel, voorzitter. Iedereen is blij dat er verdere versoepelingen zijn en kijkt uit naar de volgende stap, maar daarbij heb ik wel mijn eerste vraag. Het CDA begrijpt niet waarom bij pretparken zelfs binnenlocaties open mogen, maar kermissen die buiten zijn niet. Blijkbaar is dat alleen omdat ze een vergunning nodig hebben. Kan de premier dat nader toelichten? En kan de minister bevestigen dat er in alle provincies bereikbare toegangstestlocaties komen? Afgeloo-

pen weekend stonden daarover verwarrende berichten in de Provinciale Zeeuwse Courant.

Voorzitter. Het is goed dat de wijken in wordt gegaan om mensen over te halen om zich te laten vaccineren, maar welke specifieke maatregelen neemt de minister voor het Caribisch gebied? In zijn brief geeft hij aan dat op Sint-Maarten de vaccinatiegraad 32% is en op Statia 45%. Zorgelijk laag, zeker omdat de economie van deze eilanden zeer afhankelijk is van toerisme.

Voorzitter. Oudere mensen die eerst geen vaccin wilden hebben, mogen nu alsnog kiezen, maar wat betekent dit voor de wachttijd van jonge mensen?

We moeten het virus blijven indammen. Is de minister bereid om personen uit een hoogrisicoland zonder bewijs van volledige vaccinatie of bewijs van doorgemaakte infectie, een quarantaineplicht op te leggen? De term "dringende indicatie" in de brief is volgens het CDA niet handhaafbaar. Aanstaand weekend is in Duitsland Fronleichnam, Sacramentsdag. Duitse toeristen annuleren nu hun boeking, omdat Nederland Duitsland nog op code oranje heeft staan ondanks de lage cijfers daar. Men annuleert dus, omdat men anders alleen met een dure PCR-test hier binnen kan komen. Graag een reactie.

Voorzitter. De meeste zorgen heeft het CDA bij de inhaalzorg en de organisatie van de zorg in het najaar. Over het tijds- pad van de inhaalzorg vindt het CDA de minister nogal optimistisch. Het herstelplan moet nog gemaakt worden en medewerkers zijn doodmoe. Ook mevrouw Kaljouw, bestuursvoorzitter van de NZa, denkt dat er meer tijd nodig is. Waarom neemt de minister deze crisis niet te baat om echt een stap te maken met betrekking tot verlichting van de administratieve lasten? Dat zorgt onmiddellijk voor ruimte voor herstel, voor minder werkdruk en voor extra handen aan het bed. Hoe gaat de minister de ontwikkeling van inhaalzorg monitoren?

Voorzitter. COVID-19 blijft bij ons. Eind van de zomer moet duidelijk zijn hoe de zorg wordt georganiseerd, dat samenwerking niet meer vrijwillig is, hoe er wordt gecoördineerd, hoe er flexibel opgeschaald kan worden, et cetera, maar ook hoe gedragsbeïnvloeding op de agenda staat. Want het blijkt bijvoorbeeld dat slechts een op de vijf mensen thuisblijft dan wel een test doet na een buitenland- reis. We moeten voorbereid zijn op het slechtste scenario. Daarom nog enkele vragen.

Hoe wordt er verder gewerkt om desinformatie te ontcrachten? Functioneert het systeem van rioolwatermetingen nu zo dat we nieuwe uitbraken kunnen voorspellen? Kunnen GGD-testlocaties die nu worden afgebouwd snel en robuust weer worden opgeschaald zodra dat nodig is? Is de ventilatie op alle scholen op tijd op orde? Daarover hebben wij ook Kamervragen gesteld. En is er inzicht in de zorg die nodig is voor patiënten die door corona chronische klachten hebben gekregen?

In haar brief van 26 mei maakte minister Van Ark een goede analyse van wat er moet gebeuren, maar ze pakt niet door en wijst naar een volgend kabinet voor besluitvorming. Dat vindt het CDA niet kunnen. Wij hebben niet voor niets in het vorige debat een aangenomen voorstel gedaan dat er eind van de zomer scenario's moeten liggen inclusief een oplossing. Graag een reactie van de minister.

3 juni 2021



Dank u wel, voorzitter.

**De voorzitter:**

Dank u wel. De laatste vraag van de heer Kwint van de SP. Gaat uw gang.

**De heer Kwint (SP):**

Mijn derde vraag net was een conclusie. Ik dacht dat we hadden afgesproken dat ik vier vragen mocht stellen.

**De voorzitter:**

Nee, het zijn vier vragen of opmerkingen. Wat u in die vier momenten doet is aan u. We proberen de debatten wat compacter te houden, dus dit is helaas uw laatste opmerking of vraag.

**De heer Kwint (SP):**

Of conclusie, maar dat zou een gek moment zijn.

**De voorzitter:**

Of conclusie, ja.

**De heer Kwint (SP):**

Ik heb een vraag aan mevrouw Van den Berg, aangezien zij zo veel waarde hecht aan het uitvoeren van Kamermoties die het kabinet een opdracht geven voor het eind van de zomer. Een van die Kamermoties die is aangenomen en die het kabinet een opdracht geeft voor het eind van de zomer, gaat over zorgsalarissen. Ik had het daar met de VVD al over. Ic-verpleegkundigen krijgen nu nul euro erbij. Hun salaris stijgt niet. Het is nul. Er komt niks bij, en dat terwijl mondkapjesimporteurs met miljoenen weglopen, topmannen van Booking met 30 miljoen weglopen en wij nu een commissie gaan instellen om te kijken of politici wel genoeg geld verdienen. Wat zou u zeggen als u straks een ic-verpleegkundige tegenkomt die zegt: "Waar blijft mijn waardering? Is het dan echt alleen maar bij applaus gebleven?"

**Mevrouw Van den Berg (CDA):**

Heel terecht zegt meneer Kwint dat we naar de salarissen voor de zorg moeten kijken. Dat heeft het CDA iedere keer ondersteund. Daarom hebben wij ook ondersteund dat dat SER-rapport er komt. Maar uit dat SER-rapport blijkt ook dat er aan heel veel elementen wat gedaan moet worden, zoals meer zeggenschap en meer autonomie. Wij hebben als CDA honderden miljoenen gereserveerd voor de zorg. Dat kunt u zien in de doorrekening van het Centraal Planbureau. Maar we vinden wel dat dit dossier integraal moet worden bekeken en dat dit dus ook door een nieuw kabinet meegenomen moet worden. Maar uit het feit dat wij daarvoor geld gereserveerd hebben, mag ook duidelijk zijn dat wij het als CDA heel belangrijk vinden dat hier wat aan gaat gebeuren.

**De heer Kuzu (DENK):**

Je moet natuurlijk altijd keuzes maken wanneer je een spreektekst opstelt. Ik miste toch wel even een belangrijk onderwerp dat het CDA in het bijzonder zou moeten aan-

gaan, en dat is de kwestie-Van Lienden. Wat vindt mevrouw Van den Berg daar eigenlijk van?

**Mevrouw Van den Berg (CDA):**

Daar heb ik in verschillende media al op gereageerd dat wij altijd hebben begrepen dat het non-profit was wat meneer Van Lienden zou doen. Het is nu dus aan meneer Van Lienden om daar meer duidelijkheid over te geven.

**De heer Kuzu (DENK):**

Dat heeft hij ook gedaan. Hij zegt: het is allemaal volgens het boekje, het is allemaal volgens de regels, het is allemaal legaal; het moet allemaal kunnen. Terwijl hij aan de voorkant aangaf: dit is non-profit; ik ga er geen stuiver aan verdienen; liefdadigheid et cetera. Het is natuurlijk ook zo dat de heer Van Lienden een prominente rol heeft gehad voorafgaand aan de verkiezingen en lid was van uw programmacommissie. Ik weet niet wat hij allemaal heeft geschreven over bonussen, over gegraai en over geld verdienen over de ruggen van anderen, maar ik vind het toch nog wel een hele slappe houding van het CDA om aan te geven dat de bal nu bij de heer Van Lienden zelf ligt. Wat vindt het CDA ervan? Moet het geld teruggevorderd worden? Vindt het CDA het ethisch dat er in crisistijd over de ruggen van belastingbetalers miljoenen worden verdiend? Wilt u dat dat geld teruggevorderd wordt?

**Mevrouw Van den Berg (CDA):**

Dat zijn twee dingen. Aan de ene kant praten we erover dat meneer Van Lienden heeft gezegd "ik doe het non-profit" en dat nu blijkt dat hij er 9 miljoen aan heeft verdiend. Dat vinden wij echt bij de heer Van Lienden liggen. Dat is ook op zijn verantwoording. Het andere wat de heer Kuzu naar voren brengt is: hoe zit het met de contracten en de hele prijszetting van het ministerie? Daarvan heeft de minister gezegd: we hebben gekeken naar kwaliteit, naar leveringszekerheid en naar de prijs. De prijs van de mondkapjes zat binnen het kader dat in die tijd was afgesproken. Als de minister nu zegt: wij zien in de overeenkomst met de heer Van Lienden — en wellicht ook met andere leveranciers, want er zijn natuurlijk meerdere leveranciers die winst gemaakt zullen hebben — dat men zich niet heeft gehouden aan de overeenkomst, ja, dan alle steun aan de minister om daar actie op te ondernemen. Als in een contract heeft gestaan dat winst was gemaximeerd of helemaal niet mocht, dan heeft de minister alle rechtsgrond om daarop in te grijpen, met alle steun van het CDA. Maar de kwestie-Van Lienden vinden wij apart staan, omdat de heer Van Lienden heeft gezegd: ik doe het om niet. Dan kan je dus niet 9 miljoen aan het eind overhouden.

**De voorzitter:**

Dank u wel. Mevrouw Van Esch van de Partij voor de Dieren voor haar interruptie.

**Mevrouw Van Esch (PvdD):**

We weten dat een gezonder leven bijdraagt aan een minder slecht ziektebeeld als je corona krijgt. Vorige week zagen we dat gezond eten in Nederland alleen maar duurder wordt en ongezond eten alleen maar goedkoper. Opnieuw werd het pleidooi gedaan om te gaan naar een verlaging van de

btw op groente en fruit. Ik weet dat uw partij zich daar ook voor heeft uitgesproken tijdens de verkiezingscampagne nog niet zo lang geleden. Wij staan er dus nu om te springen om onze aangehouden motie op dit punt in stemming te gaan brengen, omdat wij denken dat het al veel eerder tijd was, maar nu helemaal. Ik ben benieuwd of het CDA zich daarbij kan gaan aansluiten.

**Mevrouw Van den Berg (CDA):**

Volgens mij zitten we daar met een technisch punt en niet met een ideologisch punt. Ook het CDA vindt dat voorkomen absoluut beter is dan genezen. Het was natuurlijk schokkend vorige week dat we zagen dat snoep en ijs goedkoper waren geworden in al die jaren en juist de gezonde zaken, zoals groenten, duurder zijn geworden. Ook wij willen daar wat tegen doen, maar wij hebben altijd begrepen — ik krijg dat nog graag van de minister toegelicht — dat de hele btw binnen een Europees stelsel valt en dat wij dat als Nederland niet zomaar alleen kunnen aanpassen.

**Mevrouw Van Esch (PvdD):**

Het afgelopen kabinet heeft de btw verhoogd. De verlaging van die btw is met geen enkel probleem uit te voeren. De verhoging die de afgelopen jaren in Nederland is ingevoerd, zou per direct kunnen worden verlaagd. Ik ben benieuwd hoe het CDA daartegen aankijkt. Laten we op zijn minst die stap zetten. Wat ons betreft zijn er al heel veel onderzoeken geweest en moeten we nog veel verder naar die verlaging. We kunnen nu al stappen zetten, maar minimaal de verhoging van het afgelopen kabinet zo snel mogelijk terugdraaien is niet een zaak van de Europese Unie maar van het Nederlandse parlement. Dat kunnen we nu doen.

**Mevrouw Van den Berg (CDA):**

Ik hoor daar dan toch graag even de reactie van de minister op en wat we wel en niet op korte termijn zouden kunnen doen. Maar, nogmaals, mevrouw Van Esch, wij zijn het qua doel helemaal eens, zeker omdat wij het bij corona ook hebben gezien dat voorkomen, zoals van obesitas, enorm belangrijk is.

**De voorzitter:**

Mevrouw Simons van BIJ1 eerst en dan mevrouw Ploumen van de PvdA.

**Mevrouw Simons (BIJ1):**

Ik wil toch nog heel graag even terugkomen op de kwestie Van Lienden. Want het lijkt mij iets te makkelijk voor een CDA-Kamerlid om voorbij te gaan aan het feit dat een CDA-minister een dergelijke deal met een prominente CDA'er sluit en wij hier dan genoeg moeten nemen met: ja, wat raar, het is niet netjes dat hij daaraan opeens 9 miljoen overhoudt. Maar hij is niet per ongeluk blijven zitten met die 9 miljoen. Ik zou daarom toch wel heel erg graag horen hoe het CDA, hoe de Kamerfractie van het CDA dit duidt.

**Mevrouw Van den Berg (CDA):**

Heel duidelijk: dit was ten eerste geen CDA-minister. Want het was minister Van Rijn die toen verantwoordelijk was voor alle medische hulpmiddelen. Dat er contacten zijn

gelegd? Ja, ik werd zelf, en ik denk iedere coronawoordvoerder, overspoeld met e-mails van bedrijven die zeiden: ik kan helpen, ik heb materiaal, ik heb mondkapjes, ik heb machines. Ik heb van onbekende bedrijven ook e-mails gekregen. Die kende ik niet, maar ze maakten een serieuze indruk. Dan heb ik ze gebeld en gezegd: we hebben het Landelijk Consortium Hulpmiddelen. Ja, maar mevrouw Van den Berg, die krijgen duizenden van dit soort verzoeken, we krijgen gewoon geen enkele reactie. Dan heb ik soms ook dingen doorverwezen naar de PA van de minister: het is aan jullie. Ik denk dat dat op heel veel terreinen is gebeurd, dat bedrijven bij het ministerie onder de aandacht zijn gebracht, en dat dat allemaal bedrijven waren die zeiden: wij kunnen helpen om zo snel mogelijk die medische hulpmiddelen hier te leveren.

**Mevrouw Simons (BIJ1):**

Waarvan akte. Het is wel een CDA-minister die afgelopen weekeinde op de televisie vroeg of we er allemaal in vredesnaam begrip voor kunnen hebben dat het zo gelopen is. Ik persoonlijk, nee, ik heb er geen begrip voor. Dus nogmaals: hoe duidt u dan toch dat deze minister zegt: ja, het was crisis, jammer dan?

**Mevrouw Van den Berg (CDA):**

Ik heb er ook alle begrip voor dat je in crisis A. soms heel creatief moet zijn, out-of-the-box en dingen doet buiten de standaardprocedure. Dat er bijvoorbeeld zaken niet zijn aanbesteed: alle steun van het CDA dat je middenin een crisis geen wekenlange procedure gaat volgen voor een aanbesteding. Dat je misschien van een bepaald middel te veel hebt ingekocht: alle begrip. Want we hebben hier weken in debatten als Kamer alleen maar gezegd: we moeten die mondkapjes hebben, het moet nu en ze moeten voor iedereen beschikbaar zijn en het doet er niet toe wat je ervoor moet doen, je moet gewoon zorgen dat ze er komen. Daar hebben wij dus alle begrip voor. Het feit, wat mevrouw De Vries ook al zei — daar komen we vast in het jaarverslaggesprek nog wel op terug — dat er bij sommige deals geen bonnetjes zijn te vinden, vinden wij wel een punt. Maar dat er misschien een prijs is betaald die iets te hoog is of dat er wat voorraad is geweest: als u weet hoe wij hier een jaar geleden met elkaar hebben gestaan en tegen minister Van Rijn alleen maar hebben gezegd dat we het willen hebben en wel nu, dan heb ik er inderdaad alle begrip voor dat het ministerie soms andere wegen heeft gezocht dan de standaardwegen.

**Mevrouw Simons (BIJ1):**

Ik ben heel erg blij deze empathische kant van het CDA te zien en zal dat zeker in de toekomst, mocht men het zelf vergeten, nog even in herinnering brengen.

**Mevrouw Ploumen (PvdA):**

Ik wil even terug naar de vraag van mevrouw Van Esch. Zij en ik hebben al vaker samen opgetrokken als het erover gaat dat ook de overheid een plicht heeft om ervoor te zorgen dat mensen gezond kunnen eten. Al te vaak werd gezegd: het is de eigen schuld van mensen, maar dat is niet zo. En dat is maar weer eens bewezen: gezond eten wordt duurder, ongezond eten wordt goedkoper. Er zijn een aantal maatregelen die we samen kunnen treffen die heel snel

effect sorteren, die bewezen werken, maar die het CDA steeds niet wilde. Maar ik hoor mevrouw Van den Berg eigenlijk steeds meer onze kant op komen, dus ik probeer het nog een keer. Het invoeren van een suikertaks. Dat kan huppekee, zo: Frankrijk en Engeland doen dat allemaal, wat enorm veel resultaten heeft. De enige reden waarom het in Nederland niet gebeurt, is omdat de frisdrankenindustrie gewoon aan tafel zat. Mijn vraag aan mevrouw Van den Berg is: is zij bereid samen met ons — ik neem aan dat mevrouw Van Esch dat ook wil — een motie in te dienen om per direct de suikertaks in te voeren?

**Mevrouw Van den Berg (CDA):**

Ik snap de vraag van mevrouw Ploumen. Ook wij willen dat hierin stappen worden gezet, maar ik denk dat het goed is dat dat in een integraal pakket wordt gedaan. We hebben het Preventieakkoord gemaakt met verschillende onderwerpen. Het is goed om daar nu een volgende stap in te maken, waar al deze elementen ook in naar voren komen.

**Mevrouw Ploumen (PvdA):**

Het wordt steeds beter! Mevrouw Van den Berg wil een integraal pakket. Dat heb ik gewoon klaarliggen. Daar zitten de suikertaks, verdergaande maatregelen tegen roken en verdergaande maatregelen tegen alcoholmisbruik in. Ik heb daar een heel goed plan voor, dus als dat plan — dat staat gewoon in mijn verkiezingsprogramma — op steun van mevrouw Van den Berg kan rekenen, dan ben ik vandaag echt een heel groot aantal stappen opgeschoten.

**Mevrouw Van den Berg (CDA):**

Ik wil mevrouw Ploumen natuurlijk graag optimistisch houden, maar ik wil ook weer niet dat ze conclusies gaat trekken waar we misschien naderhand toch nog even over moeten praten. Wij denken dat preventie zeker meegenomen moet worden bij een nieuw regeerakkoord, wie er ook in de regering komen te zitten. Aandacht voor preventie staat hoog op de agenda en je moet dit dan ook integraal bekijken. Maar om daar nu even snel een motie over in te dienen, zou ik te makkelijk vinden, want er zitten ook altijd budgettaire consequenties aan.

**De voorzitter:**

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Kwint van de SP.



**De heer Kwint (SP):**

Dank. Terwijl Nederland langzaam hoop krijgt op iets leuks de komende maanden, staan onze zorgverleners nog altijd in de frontlinie. Dat blijven ze, want stel dat we na de zomer grotendeels van corona af zijn, wat ik van harte hoop, dan nog zwoegt de zorg door. Uitgestelde operaties en behandelingen, een gillend personeelstekort maken één ding glashelder: het komende jaar wordt voor het zorgpersoneel niet een jaar van bijkomen maar van doorbuffelen. Wat wij hier ook doen, zorgverleners zullen dat in grote mate blijven doen, niet vanwege Den Haag, want daar geloven ze allang niet meer in en daar verwachten ze allang niks meer van. Nee, ze doen dat omdat ze geven om hun patiënten.

Ondertussen is een hele stapel moties voor een fatsoenlijk zorgsalaris aangenomen. Toen het kabinet nog niet gevallen was, wilden ze het niet uitvoeren omdat er een foutje was gemaakt bij de stemmingen, en nadat het kabinet wel gevallen was, wilden ze de motie niet uitvoeren omdat het niet aan een demissionair kabinet zou zijn. Toen de oude Kamer er nog zat, wilde het kabinet het niet uitvoeren omdat er nog een SER-rapport moest komen. Nu zit er een nieuwe Kamer, is het rapport klaar en wil het kabinet het wederom niet uitvoeren, omdat het aan een nieuw kabinet is. Het kabinet lijkt nog het meest op een dreinende puber: er is altijd wel een reden te bedenken om je kamer niet op te ruimen. Waarom vindt u het zo ingewikkeld om het zorgpersoneel een fatsoenlijk salaris te betalen? Ik zei net al tegen CDA en VVD: heeft u de ic-verpleegkundigen gehoord? Ze stoppen met dit belangrijke werk. Ze stoppen! Ze houden ermee op. Waarom? Werkdruk. Zeker. En een loodzwaar jaar. Maar ook omdat er bij heel veel mensen definitief iets knakte toen ze zagen dat na een jaar lang zo hard werken hun loonsverhoging op precies nul procent uitkwam.

Dat is wat ons betreft niks minder dan minachting. Als je mondkapjes importeert en je schrijft mee aan het CDA-programma, dan gaan alle deuren voor je open en vliegen de miljoenen je kant op. Als je op de ic knokt voor anderen leven, dan heb je een applausmomentje en daarna gaat de deur van het Torentje potdicht. Als je bestuurder van Booking.com bent dan vul je je zakken met belastinggeld en als je levens redt dan mag je op een houtje bijten. Volslagen idioot. Het is niet de schuld van deze mensen dat er nog geen nieuw kabinet is. Het is ook niet de schuld van deze mensen dat dit kabinet gevallen is. We kunnen niet straks doodleuk een Prinsjesdag ingaan zonder extra geld voor zorgpersoneel omdat iedereen nog de deur platloopt bij mevrouw Hamer en er nog steeds geen nieuw kabinet is. We gaan ook geen nieuwe motie indienen, want daar veegt vak-K toch zijn spreekwoordelijke derrièr mee af. Ga dit gewoon uitvoeren! Anders schrijven we zelf wel een amendement. We krijgen nog een Voorjaarsnota. Het kabinet weet dat er ondertussen een meerderheid is, maar bespaar jezelf die afgang en kies zelf, nu, voor dat personeel.

Ten slotte nog een paar andere losse punten. Long covidpatiënten worden op dit moment de dupe van een conflict, een steekspel, tussen particuliere klinieken en verzekeraars. Verzekeraars zeggen: de behandeling is nog onvoldoende bewezen. Klinieken beweren het tegenovergestelde. Wie er uiteindelijk ook gelijk heeft, de patiënt wordt op dit moment de dupe en zit met de gebakken peren. Wat gaat dit kabinet doen om goede zorg voor die long covidpatiënten uiteindelijk wél te realiseren en een oplossing voor dit conflict te bedenken?

De middelbare scholen zijn voor een groot deel weer open. Ik wens docenten en scholieren alle sterkte daarbij. Maar nu hoor ik dat zelfs op basisscholen, die al veel langer weer veel meer open zijn, nog steeds niet overal zelftests bezorgd zijn. Afgelopen maandag waren docenten alweer op de middelbare school aan het werk. Weet u de voorwaarden nog? Twee keer per week moet iedereen zich laten testen. Afgelopen maandag gingen de scholen open en lagen de tests er niet. Hoe kan dat nou toch elke keer? Waarom was dit niet geregeld voordat er versoepeld werd?

Dan het volgende. De minister heeft ons verteld dat zijn project Testen voor Toegang écht niet via de GGD'en kon.

Zij hadden het veel te druk. Gisteren lazen wij dat de eerste GGD'en hun teststraten sluiten omdat er te weinig animo voor is, terwijl er nog overal in Nederland nieuwe locaties voor het project Testen voor Toegang worden geopend. Hoe legt de minister dit uit? Hoe legt hij uit dat er straks 1 miljard via een stichting naar private partijen gaat om een paar evenementen mogelijk te maken, terwijl de GGD'en hun teststraten sluiten?

Tot slot. Zou de Rekenkamer niet eens onderzoek moeten doen naar het inkoopbeleid van tests, beschermende middelen en meer in deze crisis, dieper dan nu is gedaan? Begrijp me niet verkeerd: niet omdat er middenin crisistijd op elk dubbeltje gelet moet worden en alle regels gevolgd moeten worden, maar om hiervan te leren. Wij stonden hier namelijk vooraan toen het zorgpersoneel geen beschermende middelen had, en dat zullen wij blijven doen.

**De voorzitter:**

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Ploumen, PvdA.



**Mevrouw Ploumen (PvdA):**

Dank u wel, voorzitter. Wat is het fijn dat de coronapandemie in Nederland in hevigheid aan het afnemen is. Fijn dat we weer onbezorgder en met meer mensen bij elkaar op bezoek kunnen gaan. Het geroezemoes van mensen die op het terras zitten, ook hier op het Plein, doet goed. Het doet me denken aan vorig jaar juni, toen er ook versoepeld werd. De meesten van ons hadden een fijne zomer, maar daarna ging het heel snel heel erg mis omdat er niks was voorbereid. We hebben gezien waar dat toe heeft geleid. Deze zomer is de situatie gelukkig anders door de beschikbaarheid van vaccins en doordat het priktempo enorm is opgevoerd. Maar het coronavirus is gewoon nog steeds onder ons. Om het virus ditmaal wél onder controle te houden, moeten er fundamenteel andere keuzes gemaakt worden. Tot nu toe was het kabinet bereid om te accepteren dat heel veel mensen ziek werden. De zorgcapaciteit, het aantal bedden op de ic en de in de ziekenhuizen, was leidend. Wij hebben daar steeds vraagtekens bij gezet. Met de dalende besmettingscijfers en de stijgende vaccinatiegraad moeten er nu eindelijk wel echt andere keuzes worden gemaakt. Het virus moet maximaal worden ingedamd. Minister De Jonge zei het vorig jaar zelf: de brandjes moeten uitgetrapt worden. Dat was vorig jaar het plan, maar dat werd helaas nooit de praktijk. Dat moet nu wel. Daarom willen we van de minister weten hoe hij dat gaat garanderen. Is het bron- en contactonderzoek nu wél op orde? Hoe worden mensen geholpen als ze in quarantaine moeten? Welke afspraken zijn er in Europa over het gezamenlijk omgaan met eventuele nieuwe mutaties? Is het kabinet bereid om, wellicht nog voor de zomer, lessen te trekken uit de aanpak van de pandemie tot nu toe in een in-action review, zoals de Wereldgezondheidsorganisatie ook adviseert? We moeten ook willen leren.

Voorzitter. Vaccineren werkt, maar we zien dat er nog niet overal evenveel mensen zijn gevaccineerd. Mensen twijfelen. Hoe wordt er nou echt gewerkt aan het verhogen van de vaccinatiebereidheid? Is er een plan om straks, als iedereen die dat wil de vaccinatie gehaald heeft, laagdrempelig prikken aan te bieden, bijvoorbeeld met busjes of mobiele units? Is daar een doordachte strategie voor? Ligt

het plan daarvoor klaar? Want het is natuurlijk ingewikkelder dan gewoon met een busje door de provincie Friesland rijden, zoals gelukkig wel gebeurt. Het is ook ingewikkelder dan vertrouwen op huisartsen die in de avonduren de overgebleven vaccins inladen en langs patiënten rijden. Het kabinet moet daar zelf het voortouw in nemen. Wanneer komt dat plan?

Voorzitter. We zijn ook hier in Nederland pas veilig als iedereen overal ter wereld veilig is. Maar de wereldwijde vaccinatiegraad is — schrikt u niet — 5%. Daardoor lopen nog steeds heel veel mensen het risico om heel erg ziek te worden. De EU moet daarom het voorbeeld van president Biden volgen, zich niet langer laten gijzelen door de farmaceutische industrie, en ervoor zorgen dat die patenten worden vrijgegeven. Waarom zet Nederland deze stap nog niet? Het is hoog tijd.

Het kwam al aan de orde: hoe staat het nu met de hulp aan Suriname, waar de situatie zo verschrikkelijk is? Het virus waart daar rond en mensen worden verschrikkelijk ziek. De mensen in de zorg kunnen het niet meer aan. Hier liggen er vaccins ongebruikt; mevrouw Simons sprak daar ook over. Wanneer worden de eerste vaccins nu verzonden?

Tot slot, voorzitter. De coronacrisis leidt tot grote ongelijkheid. Booking.com harkt geld binnen, miljardairs zijn rijker geworden en mensen die zich presenteren als weldoener des vaderlands werden miljonair van ons belastinggeld. En ruim 5 miljard euro aan zorggeld kan niet worden verantwoord. Ruim 5 miljard euro. Dat is meer dan de begroting van sommige ministeries. Ik weet dat daar volgende week over wordt gesproken, maar ik wil het er vandaag ook over hebben. Wij zijn hier namelijk verantwoordelijk voor de controle op de VWS-begroting.

Ondertussen is er geen geld voor een structurele loonsverhoging voor mensen in de zorg. Er is geeneens geld voor de €500 uit de begroting die was toegezegd. Kwetsbare wijken hebben het heel hard nodig. Daar moet het geld naartoe. Nederland verdient een kabinet dat die ongelijkheid aanpakt. Graag een reactie van de minister-president.

**De heer Paternotte (D66):**

Mevrouw Ploumen heeft in een eerdere fase ook aandacht gevraagd voor de "Vergeet ons niet, Hugo!"-groep. De minister staat dat ook nog goed voor ogen. Er is nu de "Vergeet onze kinderen niet, Hugo"-groep. Dat zijn de ouders van de in totaal 150.000 kinderen die chronisch ziek zijn. Ze hebben astma of een spierziekte, of ze krijgen een kankerbehandeling en zitten in isolatie. Die willen heel graag gevaccineerd worden. Het kan ook, want het Europees Medicijnagentschap heeft een vaccin toegelaten. De Commissie heeft dat goedgekeurd. Duitsland, Frankrijk en Italië gaan het doen. Nederland wacht nog op een advies van de Gezondheidsraad. Is mevrouw Ploumen het met D66 eens dat wij er zo snel mogelijk voor moeten zorgen dat deze kinderen uit de griepgroep worden toegevoegd aan het vaccinatieprogramma?

**Mevrouw Ploumen (PvdA):**

Het moet verschrikkelijk zijn voor ouders maar ook voor de kinderen zelf om te zien dat Nederland voor een deel zijn vrijheid terugkrijgt, maar dat dat voor hen nog steeds niet geldt. Wij hebben steeds gezegd ... Kijk, ik ben geen expert.

Ik kan het niet beoordelen. Daarom wachten wij ook altijd op het advies van de Gezondheidsraad. Ik ben het helemaal met u eens. Ik hoop eigenlijk dat dat advies heel erg snel komt. Maar dan lijkt het me goed dat de minister in afwachting van dat advies misschien al de voorbereidingen treft.

De heer **Paternotte** (D66):

Ik vind dat toch jammer. Dat advies gaat natuurlijk over de vraag of we straks tieners gaan vaccineren. Voor de meeste gezonde tieners geldt dat het virus niet enorm bedreigend is. Sommigen worden er wel erg ziek van, maar de meesten natuurlijk niet. Maar dit gaat om kinderen in de griepgroep, 17- en 16-jarigen en jonger, die er natuurlijk baat bij hebben als zij dat vaccin kunnen krijgen. Het is toegelaten op de Europese markt. Duitsland, Frankrijk en Italië gaan het doen. Vindt u dan echt dat we nog langer moeten wachten?

Mevrouw **Ploumen** (PvdA):

De heer Paternotte heeft gewoon gelijk. Ik verkeerde in de veronderstelling dat er nog een apart advies zou komen van de Gezondheidsraad over deze groep. Als dat niet zo is, dan heeft hij helemaal gelijk. Dan is het denk ik belangrijk om ervoor te zorgen dat ze zo snel mogelijk gevaccineerd worden, als de EMA en andere dat vaccin inderdaad hebben goedgekeurd.

De **voorzitter**:

Dank u wel, mevrouw Ploumen. Dan geef ik het woord aan mevrouw Westerveld van GroenLinks.



Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks):

Dank u wel, voorzitter. We zijn allemaal blij dat er weer meer mogelijk is. Ik heb zelden zo'n blij whatsappgroep gezien als die met mijn voetbalteamgenootjes, die blij zijn dat we binnenkort weer echt tegen elkaar kunnen spelen. Minister De Jonge toont zich wel een hele grote optimist door te zeggen dat we vanaf 1 september wellicht af kunnen van alle maatregelen. Nu ben ik niet vies van een gezonde portie optimisme, maar soms kan optimisme ook overgaan in wensdenken. Meer dan eens bleek natuurlijk ook dat de minister dingen toezie die later niet uit bleken te komen: kijk naar het bron- en contactonderzoek, de testcapaciteit of de vaccinatiecampagne. Vooropgesteld: wij hopen ook dat zo veel mogelijk mensen zich laten vaccineren, zodat we in Nederland met elkaar beschermd zijn. Maar zolang het virus zich mondiaal wel in groten getale blijft verspreiden en zolang zich in andere landen nog mutaties voordoen, kan de minister toch nooit zulke harde voorspellingen doen?

Daarom heb ik de volgende vragen. Wat doet de regering om zich optimaal voor te bereiden op een endemisch scenario, ook na de zomer? Hoe anders zou de virusbestrijding eruitzien bij een nieuwe mutatie, ten opzichte van het huidige beleid? Stapt Nederland dan af van het sturen op ic-capaciteit en wordt de eigen signaalwaarde dan daadwerkelijk nageleefd? Graag een concrete reactie.

Hoe houden we zicht op het virus en op mogelijke mutaties? Wordt er genoeg gesequenced? Wordt er structureel geïn-

vesteerd in de GGD'en? Hoe gaan we daadwerkelijk zorgen dat de uitgestelde zorg kan worden ingehaald, waarbij de helden in de zorg zo min mogelijk worden belast?

Voorzitter. De afgelopen vijftien maanden is er enorm hard gewerkt op de ministeries. Maar ik vind het moeilijk te verkroppen dat een groot aantal moties, van mij, maar ook van andere collega's — de heer Kwint had het er net ook al over — niet of slecht zijn uitgevoerd. Dat schaadt ook het vertrouwen in het parlement en in de overheid. Ik heb een hele stapel moties gevonden, waaronder de motie-Renkema van maart 2021, waarin werd verzocht om een extern onderzoek te verrichten naar de capaciteit van de GGD'en. Het was achteraf, met de kennis van nu, toch wel fijn geweest als die was uitgevoerd. Wanneer wordt er uitvoering gegeven aan de motie van D66, waar wij ook onder staan, waarin wordt verzocht om PCR-testen gratis te maken voor EU-reisverkeer? Wat is er gedaan met de motie die ik samen met mevrouw Simons heb ingediend? Daarin verzochten wij om over een klein deel van het totale aantal daklozen — we hebben er in Nederland 40.000; dat is al iets om ons flink voor te schamen —, namelijk de zogenaamde niet-rechthebbenden, afspraken te maken met gemeenten, zodat zij ook na 1 juni kunnen worden opgevangen. Vorige week sprak ik met een wethouder die zei: er is nog niets gebeurd. We weten gewoon dat een aantal van deze mensen op straat zijn beland. Graag een reactie.

Voorzitter. Wat ik mij ter voorbereiding op dit debat ook afvroeg, is wat we nou gaan doen om de mensen die het hardst getroffen zijn door de lockdown zo goed mogelijk te helpen. Vanochtend las ik dat het Rode Kruis aangaf dat het doorgaat met noodhulp aan mensen in de vorm van voedselbonnen en voedselpakketten. Dat is natuurlijk ook iets om ons eigenlijk kapot voor te schamen; dat we in een land als Nederland voedselpakketten en voedselbonnen nodig hebben. Maar wat gaat de regering doen om juist deze groep te helpen?

Wat gaan we doen zodat kinderen niet de spreekwoordelijke rekening betalen? Vanochtend constateerde KidsRights dat Nederland veel te weinig oog heeft gehad voor de belangen van kinderen. We weten ook dat de problemen in de jeugdzorg al heel erg groot waren. We weten dat veel kinderen ook gedurende de lockdown te kampen krijgen met bijvoorbeeld psychisch geweld en met geweld achter de voordeur. Ik weet dat de minister van VWS in gesprek is met de gemeenten, maar ik wil ook aan de demissionair minister-president vragen: is dit een kabinetsprioriteit? Wat gaat er de komende tijd nou gebeuren om ook die kinderen te helpen?

Voorzitter. Dan nog een niet onbelangrijke vraag over de vaccinatiecampagne. Gisteren kwam de Gezondheidsraad met een nieuw advies om ook het Janssenvaccin niet in te zetten voor 40-minners. Wat betekent dit voor alle mensen die al een afspraak hadden staan en levert dit nieuwe vertraging op?

Mijn laatste punt, voorzitter. Wij leven in een vrije en open samenleving, waarin het heel belangrijk is dat journalisten en wetenschappers hun werk goed en ook vrij kunnen doen. Ze houden ons scherp. Ze controleren de macht. Maar we weten dat er steeds meer bedreiging en intimidatie is. Ik vraag het kabinet: wat gebeurt er om ervoor te zorgen dat onze journalisten en onze wetenschappers in alle vrijheid hun belangrijke werk kunnen doen?

**De voorzitter:**

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Van Esch van de Partij voor de Dieren.

O, voor een interruptie! Gaat uw gang, mevrouw Van Esch.

**Mevrouw Van Esch (PvdD):**

Het kon beide zijn; ik kan het me goed voorstellen.

Ik vroeg het net ook aan het CDA en was gewoon even benieuwd: ik ga ervan uit dat GroenLinks nog steeds achter een btw-verlaging op groente en fruit staat. Ik zie geknik.

**Mevrouw Westerveld (GroenLinks):**

Daar staan wij achter, ja. Het staat in ons verkiezingsprogramma. We hebben eerder ook samen met de Partij voor de Dieren moties ingediend. We vinden dat nog steeds, want gezondheid is ongelofelijk belangrijk. Verschillende gezondheidswetenschappers wijzen daar ook op. Laten we er dus alles aan doen om ervoor te zorgen dat gezond eten ook betaalbaar blijft voor mensen met een kleine portemonnee.

**De voorzitter:**

Dank u wel.

Mevrouw Van Esch, u kunt uw spreektekst ophalen en dan uw eerste termijn houden.

**Mevrouw Van Esch (PvdD):**

Voorzitter, dank u wel. Ook wij zien dat het er mooi uitziet en dat is natuurlijk goed nieuws. Het coronavirus wordt steeds verder teruggedrongen en de terrassen stromen weer vol. Daarom heeft het kabinet natuurlijk ook besloten de geplande versoepelingen een paar dagen eerder in te laten gaan. Ook ons lijkt dat een prima idee.

Alleen de studenten misten wij in het rijtje van de afgelopen tijd, ook het rijtje van de afgelopen dagen. Wij zijn benieuwd of er nog iets specifiek voor hen gedaan wordt. Wij missen hen in alle versoepelingen.

Ik wil ook nog wel van de minister weten wat het plan is om mutaties buiten de deur te houden, die we toch steeds meer en steeds heviger zien opdoemen. Nu de vliegverboden zijn opgeheven — dat had absoluut niet gemoeten — zien wij daar de zorgwekkende ontwikkelingen komen. We zijn ook benieuwd hoe we verder proberen ook andere landen te helpen om zo snel mogelijk gevaccineerd te zijn. Suriname werd genoemd, en het lijkt mij goed om te zien in hoeverre wij bijvoorbeeld Suriname kunnen helpen. Ik ben benieuwd wat het plan van het kabinet daarvoor is.

Voorzitter, de Coronawet loopt tot 1 september. De minister noemt het een reëel perspectief om tegen die tijd de basisregels los te laten. Betekent dit dan ook dat we de Coronawet, die testwet, en de mondkapjeslicht per 1 september kunnen laten vervallen? Wat ons betreft zou dat een goed idee zijn en ik ben benieuwd of dat ook het geval gaat zijn.

We moeten nu echt gaan kijken naar de oorzaak van deze pandemie. Ik ga ervan uit dat de analyse van de expertgroep zoönose naar aanleiding van de aangenomen motie-Ouwehand er binnen twee weken is, zodat de vervolgstappen bij de formatie kunnen worden besproken. Kan de minister dit bevestigen? Vrijwel alle politieke partijen hebben bij de formatiegesprekken gezegd dat we niet nog een keer een pandemie willen meemaken.

Voorzitter. Bij de aanpak van zoönose zegt de minister dat de volksgezondheid vooropstaat en altijd voorop heeft gestaan. Maar dit is simpelweg niet waar. Terwijl het RIVM spreekt van een mogelijke nieuwe zoönose vanuit de geitenhouderij, waardoor 1,7 miljoen mensen een sterk verhoogd risico lopen op longontstekingen, heeft het kabinet de sector explosief laten doorgroeien. Terwijl de GGD waarschuwt dat opheffen van geitenstops medisch onaanvaardbaar is, doet deze minister niets om dat te voorkomen.

Nog zo'n voorbeeld, voorzitter: vogelgriep. Tot nu toe hebben we ruim zeven maanden een ophokplicht, en die heeft niet geleid tot een einde aan die vogelgriep-epidemie. Ook het vergassen van 812.000 dieren heeft niet geholpen. Twee weken geleden werden zelfs zieke vossen gevonden die besmet bleken met vogelgriep. Het virus springt dus van de ene diersoort naar de andere.

Wat betekent dit voor de gevaren van virusmutaties?

Inmiddels is iedereen het erover eens dat een andere aanpak noodzakelijk is. Gaat de minister er dan ook voor zorgen dat nu echt alle mogelijkheden op tafel komen? Dus ook de krimp van het aantal dieren in de pluimveehouderij.

We hebben het er al vaak over gehad, en ik heb er vandaag zelfs al vaker over gehad: de schrijnende ongelijkheid tussen rijk en arm, tussen gezond en ongezond. COVID-19 trof arm veel harder dan rijk. Dat is een complex probleem en niet zomaar op te lossen, maar dit kabinet doet wel een heel futiele poging door in een reclamespotje tegen deze groep mensen te zeggen "dan neem je toch een keer een salade?" Ondertussen heeft dit kabinet de afgelopen periode de btw op groente en fruit doodleuk verhoogd. Het CBS maakte vorige week bekend dat de prijs van groente en fruit de afgelopen tien jaar is gestegen, terwijl de prijs van snacks en snoep is gedaald. Ik wil graag dat de btw-verhoging op groente en fruit wordt teruggedraaid, want dat kan absoluut niet langer zo zijn. Ik zal een motie hierover volgende week in stemming brengen. Ik zie dat mijn klokje langzaam aftikt en ik zal dan ook afronden.

**De voorzitter:**

Dank u wel, mevrouw Van Esch. Dan geef ik het woord aan mevrouw Bikker van de ChristenUnie.

**Mevrouw Bikker (ChristenUnie):**

Voorzitter, dank u wel. 1982, zo snel gaat het. U kunt zich zomaar voorstellen dat ik daar blij mee ben. Het aantal vaccinaties stijgt, de besmettingen dalen en dat is goed nieuws. Mijn complimenten voor allen die daar keihard aan bijdragen. Tegelijkertijd: covid's deadliest phase may be here soon, kopte de New York Times deze week. Terwijl wij hier in Nederland alles op alles zetten om de vaccinatiegraad zo hoog mogelijk te krijgen en het in Nederland en in Europa de goede kant op gaat, zien we wereldwijd nog

steeds een zorgwekkend beeld. Zo kunnen varianten blijven rondrazen en zijn de armsten nog steeds onbeschermd. Dat vraagt om inzet van rijke landen. Heeft Nederland hierin een voortrekkersrol en waar blijkt dat uit? Er is nu ruim 5 miljoen opgehaald bij Giro555, en het is heel mooi dat zoveel mensen solidair zijn. Maar tegelijkertijd: hoe bekend is die actie nu, hoeveel ziet u ervan? Voorzitter, daar kunt u natuurlijk niet op antwoorden, maar u snapt mijn vraag. En als we de opbrengst vergelijken met andere jaren, dan is die laag. Daarom pleit ik voor een impuls. Maak een nationale actiedag. Laat ook de minister-president en de minister van VWS zich uitspreken op een goed bekeken moment, hun warme steun betuigen, maar ook de urgentie hiervan aangeven. Is het kabinet bereid die steun te vertalen in een financiële donatie aan de actie van Giro555, vergelijkbaar met eerdere acties en Serious Request?

Voorzitter. De vaccinatiecampagne is in Nederland gelukkig echt op stoom. Vandaag dus het geboortjaar 1982, helaas wel met de hiccup van het Janssen-vaccin. Ondertussen zien we wel dat de vaccinatiegraad nogal verschilt in Nederland, soms zelfs binnen dezelfde stad. Ik denk we in Den Haag zo de ene wijk kunnen aanwijzen waar de vaccinatiegraad goed omhoog gaat en de andere wijk, de Schilderswijk, waar we zien dat mensen niet bereikt worden. Terwijl we weten dat mensen in de kwetsbare wijken juist het meest geraakt worden door het coronavirus.

Gisteren hoorden we gelukkig al wat ideeën van VWS om die vaccinatie laagdrempeliger en toegankelijker te maken. Tegelijkertijd riepen wij en de huisartsen al weken geleden op om maatwerk te leveren in bepaalde wijken. We zien in het buitenland ook hoe die stappen worden gezet: met prikbusen en nabije priklocaties, zoals een tempel, een kerk of wat dan ook. Ja, mensen aanmoedigen om die prik te halen, juist als ze op een achterstand staan. Natuurlijk zien we een mooi voorbeeld in Friesland — dan kijk ik altijd naar mevrouw De Vries van de VVD, dat begrijpt u — maar op heel veel plekken proef ik de urgentie nog te weinig. Daarom roep ik de minister met klem op: maak vaart met die aanpak in kwetsbare wijken. Bied maatwerk in gebieden die achterblijven, zorg ervoor dat de informatie wel aankomt, kijk wat daarvoor nodig is en zorg dat het maken van een afspraak niet omslachtig is. De GGD, de gemeente, lokale sleutelfiguren: zij weten heel goed wat er nodig is en wat kan werken in een bepaalde wijk.

Ik wil niet dat de minister weer grootschalig, planmatig denkt in allerlei gevallen en nog meer pilots doet. Nee, vaart en vertrouwen in de lokale professionals, praktisch en wendbaar werken. Ik verzoek dat samen met de PvdA, zoals u net al hoorde. Ik vraag de minister vooral om met die vrijheid voor hen aan de slag te gaan en te zorgen voor werkbare plannen binnen twee weken.

Ondertussen krijgen we ook nog steeds veel berichten van mensen die thuis wachten. Ik zou de minister willen vragen om daar vaart in te maken. In het vorige debat ben ik ingegaan op de endemische fase. Ik zou de minister willen vragen hoe het nu staat met de uitvoering van de motie om in de regio's in gesprek te gaan met de burgemeesters.

Ik heb enige weken geleden mijn schriftelijke inbreng gegeven op het tijdelijke wetsvoorstel over de sluitingsbevoegdheid gebouwen bij een uitbraak. Met het huidige beeld zie ik eerlijk gezegd geen noodzaak meer om hier onze energie aan te geven. Gezien de proportionaliteit die

ontbreekt, zou ik het kabinet willen vragen en aanmoedigen om de energie niet meer in dit wetsvoorstel te steken. Graag een reactie.

Dank u wel.

**De voorzitter:**

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Baudet van Forum voor Democratie.



**De heer Baudet (FVD):**

Voorzitter. In 2010 ontwikkelde de Rockefeller Foundation, een van de meest invloedrijke ngo's ter wereld, een aantal scenario's voor de toekomst van technologie en internationale ontwikkeling. Hier heb ik het rapport. In dit rapport beschrijft de Rockefeller Foundation het zogeheten scenario "Lockstep", over de komst van een wereldwijde pandemie en de nasleep ervan. In 2010 dus al. Volgens dit scenario — ik heb het dus hier bij me — zouden de Chinezen als eerste gaan beginnen met "verplichte quarantaine voor alle burgers en onmiddellijke en bijna hermetische afsluiting van alle grenzen". Nationale leiders over de hele wereld zouden hun gezag verstevigen met wetten, regels en beperkingen van het verplicht dragen van mondkapjes tot lichaamstemperatuurcontroles bij ingangen van treinstations, vliegtuigen en gebouwen. Het komt allemaal hierin voor.

Maar daar houdt het niet mee op, want volgens scenario Lockstep staat ons nog veel te wachten. Zelfs nadat de pandemie voorbij was, zo schrijven de onderzoekers, bleef de autoritaire controle en het toezicht op burgers en hun activiteiten en werd deze zelfs nog geïntensiveerd. In dit rapport uit 2010 wordt zelfs al gezinspeeld op klimaatlockdowns, precies waar ze in onze tijd ook al over beginnen. Ik citeer: "om zichzelf te beschermen tegen steeds mondiale wordende problemen van pandemieën en transnationale terrorisme tot milieucrisis en toenemende armoede, namen leiders over de hele wereld de macht steviger in handen". Het rapport voorzagen ook goed hoe burgers op alle maatregelen zouden reageren. Helaas, zeg ik daarbij. Net als nu staan mensen te juichen als ze gevaccineerd zijn. Ze zetten foto's van hun geprikte arm op sociale media — zo staat allemaal in dit rapport — en ze smeken om een coronapaspoort. Dat voorzagen de schrijvers van het scenario Lockstep, zoals ik al zei. De meer gecontroleerde wereld vindt dus veel acceptatie onder de bevolking, zo voorspelden zij al in 2010. Burgers gaven vrijwillig een deel van hun soevereiniteit en privacy op, in ruil voor meer veiligheid en stabiliteit. Burgers waren toleranter en zelfs gretig om meer topdown aansturing en toezicht te krijgen. Nationale leiders hadden meer vrijheid om orde op te leggen, op manieren die zij zelf geschikt achtten.

Dat dit zou leiden tot een digitaal paspoort hadden de auteurs van het Rockefeller Foundation-rapport ook al voorzien. In 2010 kon de Rockefeller Foundation de huidige technologische stand van zaken natuurlijk nog niet letterlijk voorspellen, maar toen dachten zij al wel dat het verscherpte toezicht zou leiden tot een biometrisch ID voor alle burgers. Dat zit inmiddels in onze papieren paspoorten. Het digitale vaccinatiepaspoort is daar alleen maar een aanvulling op.

3 juni 2021

Pas dertien jaar na de pandemie zou het publiek volgens de Rockefeller Foundation doorkrijgen dat ze belazerd zijn, en genoeg krijgen van de controle en de absurde machtsfantasieën van de heersers.

Voorzitter. Ik hoop zo dat de Rockefeller Foundation op dat punt ongelijk gaat krijgen. Al hun voorspellingen zijn uitgekomen, maar ik hoop dat ze hierin echt ongelijk krijgen, en dat er een punt komt waarop wij wakker worden, waarop we inzien dat dit een collectieve psychose is, dat het op slot gooien van het hele land en de halve wereld gedurende anderhalf jaar vanwege een griepvariatie krankzinnig is. Dat we rondlopen met die lullige, niet-werkende mondkapen. Dat we ons houden aan die volstrekt onzinnige afstandsregels en onze bedrijven, onze sociale levels stuk hebben zien gaan. Dat we prima eerstelijns medicijnen, zoals ivermectine, tegenhouden, alleen om experimentele injecties versneld de status van toegelaten vaccin te kunnen geven. Dat we kletsen over "o, de besmettingen lopen terug", terwijl dat vorig jaar natuurlijk ook gebeurde, zoals dat elk jaar gebeurt. Straks, met de herfst, komen er natuurlijk weer nieuwe besmettingen, zoals dat altijd gebeurt. We doen alsof dat door corona komt, terwijl wat we vroeger de griep noemden schijnbaar geheel zou zijn verdwenen.

Maar het belangrijkste, en dat zijn mijn afrondende woorden, is dat we inzien dat met als voorwendsel een of andere hysterie over deze Chinese griep een infrastructuur is opgetuigd die op elk willekeurig moment wegens elk willekeurig voorval opnieuw kan worden aangewend. Lock-downs, mondkapjes, afstand houden, niet meer reizen, geen handen meer schudden, belachelijke experimentele injecties laten inspuiten: deze coronatijd was een gehoorzaamheids-training. De Tweede Kamer en de regering-Rutte hebben die training glansrijk doorstaan. Gefeliciteerd. Klaus Schwab kan trots op jullie zijn. De globalistische plannen kunnen doorgang vinden en de volgende stap richting mass surveillance en totale controle kan worden gezet.

**De voorzitter:**

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Gündoğan van Volt.



**Mevrouw Gündoğan (Volt):**

Dank u wel, voorzitter. Het einde lijkt in zicht. Ondanks het feit dat dit tot opluchting en blijdschap in de samenleving leidt, mogen we ons niet voorbarig rijk rekenen. We zijn er namelijk nog niet. De scholen gaan onverantwoord open. Niet iedereen wil zich laten vaccineren en de vaccinaties in grote delen van de wereld blijven achter. Dat geldt met name voor een land als India. Daarover gaf de heer Van Dissel gisteren aan dat er een reëel risico bestaat dat daar nieuwe mutanten kunnen ontstaan waar de huidige vaccins geen soelaas tegen kunnen bieden. Dan zal de geschiedenis van deze dodelijke, slopende en vermoeiende pandemie zich herhalen.

Voorzitter. Dan de vaccinatiebereidheid en de vaccinatiegraad onder bepaalde groepen in ons land. Het organiseren van de lokale aanpak, zoals de vaccinatiebus en de mobiele units, juichen wij bij Volt van harte toe. Heeft de minister scherp welke groepen niet bereikt worden met de huidige vaccinatiestrategie? Denk bijvoorbeeld aan dak- en thuislo-

zen, asielzoekers en arbeidsmigranten. Kan de minister toelichten hoe het staat met de vaccinaties van deze groepen? Puur de voorziening, zonder goede inzet op communicatie, is helaas niet voldoende. Communicatie bestaat slechts voor een klein deel uit zenden en voor het grootste deel uit ontvangen. Ik maak mij zorgen over de lage vaccinatiebereidheid van sommige groepen mensen, zoals in kwetsbare wijken. Erkent de minister het risico dat de meest kwetsbare mensen niet voldoende bereikt worden en kan hij toelichten wat hij eraan doet om deze groep goed voor te lichten en de vaccinatiebereidheid te verhogen? Heeft de minister zicht op hoe andere landen hiermee omgaan?

De wereld schreeuwt om vaccinatie. Ik wil daarom de woorden van de heer Knot van DNB, gisteren te horen bij het rondetafelgesprek, citeren: Een nieuwe mondiale opleving van de pandemie kan nog steeds niet worden uitgesloten; het is daarom goed te beseffen dat de wereldeconomie en dus ook de Nederlandse economie pas echt duurzaam kan herstellen wanneer het virus wereldwijd onder controle is. Hier bied ik de minister met het citaat van de heer Knot, de president van De Nederlandsche Bank, een economisch argument aan om de lijn van de Amerikaanse president Biden in de WTO kracht bij te zetten: it ain't over till the fat lady sings. Mijn vraag aan de minister is dan ook of hij, gevoed door de woorden van de heer Knot, zich luider bij de heer Biden wil aansluiten.

Hoe zet Nederland zich binnen Europa in om de patenten vrij te geven en de slagkracht van de EU te vergroten, om zo snel mogelijk over de hele wereld te vaccineren en verdere mutaties te voorkomen? Hoe staat het bijvoorbeeld met het COVAX-programma? Is de huidige financiering toereikend om de noodzakelijke vaccinatiegraad te halen? En hoe zorgen wij ervoor, als patenten vrijgegeven worden, dat er ook daadwerkelijk gevaccineerd kan worden?

Dan heb ik nog een argument, gevoed vanuit de geopolitieke context. De Chinezen vaccineren de wereld. Zoals een Chinadeskundige mij vertelde, bestaat de win-winstrategie van China uit twee keer winnen voor de Chinezen en niks voor de ander, van Servië tot en met Afrika. Ook dit is een argument waar de heer Biden zich door heeft laten inspireren. Mijn vraag is dan ook of de minister dit mee wil nemen. Straks uit de pandemie komen en zien dat de geopolitieke kaarten in ons nadeel zijn geschud, is geen kwestie van pech, maar komt voort uit naïviteit of laksheid. You snooze, you lose, om er nog maar een Engelse uitdrukking tegenaan te gooien. Mijn vraag aan de minister is dan ook of hij dit argument wil meenemen richting zijn Europese collega's en richting de WTO.

Dat gezegd hebbende, kan Nederland zonder de WTO Suriname helpen. Wij hebben 100.000 AstraZenecavaccins op de plank liggen, die wij direct aan Suriname zouden kunnen doneren. Kan de minister de keus toelichten om ongebruikte vaccin niet te doneren aan Suriname, terwijl de situatie aldaar qua ziekenhuisopnames en sterfte bar slecht is? Kan de minister zijn besluit herzien en deze vaccins met spoed — ik zeg het nadrukkelijk — doneren? Dat redt levens daar en draagt bij aan de mondiale aanpak van de pandemie. De wereld vaccineren is onszelf beschermen.

Voorzitter. Eigenlijk ben ik bijna door mijn tijd heen, dus ik ga nog even heel snel ...



**De voorzitter:**

U bent nu over uw tijd heen. Het laatste slotwoord.

**Mevrouw Gündoğan (Volt):**

Het laatste stuk. Iedereen wil op vakantie. Kan de minister aangeven wat de stand van zaken is rond het gereedmaken van de reispas? Klopt de datum van 21 juni en ziet de minister nog knelpunten? Het gaat hier over de vaccinatiegegevens. Vooral de grensregiobewoners willen hier duidelijkheid over.

**De voorzitter:**

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Pouw-Verweij van JA21.

**Mevrouw Pouw-Verweij (JA21):**

Dank u wel, voorzitter. Graag wil ik mijn bedrage beginnen met complimenten. Want opnieuw verrast het kabinet het land door uit de pas te lopen met het openingsplan. Het ziet er naar uit dat wij versneld terugkeren naar werkelijk normale verhoudingen en dat is precies waar ons land naar snakt. Ga door naar start, lever uw mondkapje in en houd geen 1,5 meter afstand.

Zowel de huidige cijfers als de projecties voor de zomer stemmen positief. Dit overwegende, kan de minister al een streefdatum noemen waarop ook de basismaatregelen definitief kunnen worden afgeschaft? Graag een zonnig perspectief als antwoord op deze vraag.

Naast complimenten heb ik ook wat kritische vragen en opmerkingen. Een belangrijk punt van aandacht is de inhaalzorg. Op grond van declaratiegegevens heeft de Nederlandse Vereniging voor Anesthesiologie berekend dat er een achterstand is van circa 350.000 uur operatietijd. Zelfs als de ziekenhuizen voor 10% meer operatietijd kunnen zorgen, duurt het in normale omstandigheden meer dan twee jaar om de achterstand weg te werken. Dat staat haaks op het optimisme van de minister voor Medische Zorg. Wat is het werkelijke vooruitzicht op het inhalen van uitgestelde zorg en hoe kan het kabinet de ziekenhuizen daarin ondersteunen?

Vervolgens richten wij ons op het onderwijs. Voormalig Kinderombudsman Marc Dullaert heeft geen goed woord over voor het thuishouden van kinderen ten koste van hun mentale gezondheid. Enkele weken fysiek onderwijs kunnen al een groot verschil maken. Mijn fractie hecht er grote waarde aan dat scholen hun deuren nu openzetten, dus nog voor de zomervakantie. We zijn dan ook blij dat het kabinet hier stappen in heeft gezet. Ik wil graag weten hoe de 8,5 miljard euro, bedoeld voor het inhalen van onderwijsachterstanden, wordt ingezet. Hoe wordt gewaarborgd dat dit schot hagel, zoals NRC Handelsblad het noemt, daadwerkelijk doel treft? Of is het bal van de cashende consultants al in volle gang?

Als het over cashen gaat, heb ik er nog eentje: coronacashen. Onze taal is in 2021 verarmd met het begrip "coronacashen". De aanschaf van beschermingsmiddelen bij het bedrijf Relief Goods Alliance is het zichtbare symbool geworden van de structurele zwakheden die de Algemene

Rekenkamer constateert bij het ministerie van VWS. Over dit staaltje coronacashen heb ik Kamervragen gesteld. Ik bedank de minister voor Medische Zorg voor haar antwoorden. Er blijven vragen staan, waarvan ik er een paar graag aan haar voorleg. De minister stelt in haar beantwoording op de vragen van mijn fractie dat LCH stuurde op basis van inkoopprijs, kwaliteit en leveringszekerheid. Volgens de minister behelsde het aanbod, gezien de omstandigheden en het streven om liever te veel dan te weinig in te kopen, een redelijke prijs-kwaliteitverhouding. De reconstructie van het touwtrekken rond het inkopen wekt een ander beeld. Waarom is, ondanks de aarzelingen die er destijds al bestonden bij het LCH, toch getekend bij het kruisje en waarom niet bij eerdere, goedkopere voorstellen?

Over de kwaliteit het volgende. Na onderzoek keurde het RIVM de maskers af vanwege een "onaanvaardbaar gezondheidsrisico". Het was niet zomaar een risico, maar eentje in de categorie onaanvaardbaar. Het advies van het RIVM werd genegeerd. Door het ontbreken van harde technische eisen voor het certificaat vormde de aanwezigheid van grafeen alsnog geen belemmering. Tijdens de gehele crisis is het RIVM doorlopend als richtinggevende instantie aangewezen. Waarom werden de adviezen van het RIVM nu zo terzijde geschoven?

Ten slotte. Was de minister wel of niet op de hoogte van het commerciële verdienmodel van RGA? In de media werd eerder nadrukkelijk gesteld van niet. In het antwoord op de Kamervragen wordt nu gesteld dat het verdienmodel niet relevant was. Er zijn twee mogelijkheden: óf de zakenman met wie RGA de twee deals van bij elkaar 100 miljoen euro sloot, heeft het ministerie van VWS een rad voor ogen gedraaid, óf het ministerie van VWS was wel degelijk ervan op de hoogte dat deze veronderstelde weldoener snel zijn zakken wilde vullen. Beide mogelijkheden zijn weinig fraai. Wat is waar?

Voorzitter. Tot slot, ik rond af. Dat we kritiek hebben, is duidelijk. Dat mag u van deze Kamer verwachten. Maar we sluiten graag positief af. De samenleving kan eindelijk weer open. In dit debat over ontwikkelingen rond het coronavirus kunnen we voorzichtig vaststellen dat het einde van de coronacrisis in zicht is.

Dank u wel.

**De voorzitter:**

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Van der Staaij van de SGP.

**De heer Van der Staaij (SGP):**

Mevrouw de voorzitter. Er is veel reden voor dankbaarheid. Nederland zat ruim vijf maanden op slot. Door de afnemende druk op de gezondheidszorg, is het nu mogelijk om de coronamaatregelen serieus te versoepelen. Dat is goed nieuws.

Elke fase levert ook weer, soms praktische, vragen op. Hoe zit het nu precies? Ik begin met iets waar mijn fractie veel vragen over krijgt: bruiloften. Daar schijnt het ook het weer voor te zijn. De onduidelijkheid over hoeveel ruimte er nu precies is om er een feestelijke dag van te maken is groot. Kan de minister duidelijk uiteenzetten welke regels er pre-

cies gelden? Kan hij die regels ook actief communiceren naar de veiligheidsregio's en de betrokken sectoren? Veel mensen zouden hem dankbaar zijn.

Voorzitter. We komen nu in een andere fase van de crisis terecht. Het is een fase van herstel, wederopbouw, heropbouw. Het is een fase waarin we leren leven met de aanwezigheid van het coronavirus. Het virus wordt endemisch, zo wordt het wel genoemd. De kernvraag van de SGP voor dit debat is dan ook: welke visie heeft het kabinet op deze volgende fase? Ik hoorde minister De Jonge zeggen dat het reëel is dat we vanaf 1 september de meeste coronamaatregelen al los kunnen laten. Dat is een hoopvolle gedachte, maar er rijzen wel de nodige vragen.

De zomer van 2020 is door de regering gebruikt als een periode van reflectie op het gevoerde beleid. Is het kabinet van plan dat deze zomer opnieuw te doen? Gaat het kabinet bijvoorbeeld kritisch kijken naar nut en noodzaak van de huidige basismaatregelen? Neem de mondkapjesplicht. Hoe proportioneel is zo'n plicht als de epidemie echt op z'n retour is? Ik deel ook het pleidooi van mevrouw Bikker als het gaat om die nieuwe wetgeving over sluitingsbevoegdheden van gebouwen. Het is toch niet opportuun om daar nu mee te komen?

Voorzitter. In de afgelopen periode waren een aantal ziekenhuizen en ic-opnames belangrijke indicatoren voor het maken van keuzes met betrekking tot maatregelen. Blijft dat de komende tijd ook zo? Of worden andere indicatoren leidend en, zo ja, welke? Stel dat er in de herfst of in de winter onverhoopt toch weer een opleving van het aantal coronabesmettingen optreedt. Accepteren we het dan of grijpt de regering opnieuw naar de botte bijl van de lockdown?

Voorzitter. Ik wil de regering hierbij graag herinneren aan het recente advies van het Sociaal en Cultureel Planbureau. Dat zegt: verleg bij het verder openen van de samenleving stapsgewijs de zeggenschap en verantwoordelijkheid over het leven weer meer richting de samenleving en breng zo de balans terug in de rolverdeling tussen overheid, bedrijven en burgers; veel burgers en bedrijven hebben laten zien dat zij bereidwillig en daadkrachtig zijn om oplossingen te bedenken en te organiseren voor maatschappelijke problemen. Ik moet zeggen dat dit de kern raakt van wat ook de SGP de afgelopen coronadebatten heeft betoogd, namelijk: normaliseer zo veel mogelijk de maatschappelijke verhoudingen. Hoe geeft de regering invulling aan dit advies?

Ik betrek hierbij ook graag het herstelplan voor de zorg. Er zijn vandaag de nodige complimenten uitgestrooid. Laat ik eens een compliment geven voor de heldere brief hierover die we van de minister voor Medische Zorg ontvingen. Tegelijkertijd komt bij de SGP de volgende vraag op: wordt ook hier gewerkt aan normalisering van de verantwoordelijkheden en taken in de zorg? Kan de minister daarop reflecteren? Het ministerie van VWS heeft het afgelopen jaar ontzettend veel goed werk hiervoor verzet, waarvoor veel waardering, maar de komende tijd zou je ook meer inzet verwachten van andere actoren, zoals de zorgverzekeraars. Hun rol bij het garanderen van de toegankelijkheid van de inhaalzorg wordt slechts in een zinnetje genoemd. Ik ben benieuwd hoe de minister voor Medische Zorg dat ziet.

In haar brief gaat ze ook kort in op de vraag: hoe komt de zorg beter uit deze crisis en welke lessen moeten we trekken voor de lange termijn? Ik lees dat zij hiervoor bouwstenen verzamelt voor een nieuw kabinet. Mijn slotvraag is: is hier voldoende munitie aan informatie voor beschikbaar of is daarvoor nog een gericht onderzoek nodig door bijvoorbeeld de inspectie of de NZa?

Dank u wel, voorzitter.

**De voorzitter:**

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Kuzu van DENK.



**De heer Kuzu (DENK):**

Voorzitter, dank u wel. Eindelijk gaat het de goede kant op. Stap voor stap gaan we terug naar het normale leven. Iedereen snakt daarnaar. Het aantal besmettingen daalt en de ziekenhuisbezetting laat een dalende trend zien. Toch is het belangrijk dat we nog eventjes blijven hameren op het naleven van de basisregels, zoals afstand houden, hygiëne en thuisblijven met klachten. Voor mijn fractie horen mondkapjes daar niet bij. Het OMT waarschuwde mij vorig jaar voor de risico's van dragen van mondkapjes. Het kan tot een gevoel van schijnveiligheid leiden en ervoor zorgen dat we de echte basisregels niet goed naleven. Bovendien is er nog steeds geen keihard bewijs dat het gebruik van mondkapjes op openbare plekken het aantal corona-infecties vermindert. Nu Nederland langzaam aan van slot gaat, is het belangrijker dan ooit om vooral maatregelen te stimuleren die wél bewezen effecten hebben. Denk aan: doe een raampje open, houd een beetje afstand van elkaar, was je handen en draag mondkapjes alleen als je de anderhalve-meterregel niet kan waarborgen. Van Dissel zei het eigenlijk al een keer eerder: het effect van mondkapjes is buitengewoon gering. Ook voor mondkapjes geldt dus wat DENK betreft dat er versoepeld mag worden. Is de minister daartoe bereid in een volgende stap?

Voorzitter. Dan een tweede punt voor de fractie van DENK. Mijn fractie had vorig jaar veel kritiek op de totstandkoming van de kleurcodes. Zo kreeg Zuid-Cyprus code geel, terwijl Noord-Cyprus donkerrood kleurde. Reisadviezen bleken politiek gemotiveerd te zijn. De motivatie van de minister van Infrastructuur en Waterstaat was destijds totaal onduidelijk. Ik zou de regering willen vragen of zij bijzondere aandacht kan schenken aan topvakantiebestemmingen zoals Frankrijk, Italië, Marokko en Turkije. Deze landen staan voorlopig op oranje, wat betekent dat dit alleen bestemmingsplekken voor noodzakelijke reizen zijn. De vraag is op basis van welke criteria reisadviezen de komende periode worden afgegeven.

Voorzitter. Er zijn heel veel vragen over de benodigde bewijzen voor het reizen. Wanneer ben je eigenlijk vrijgesteld van de PCR-test? Per wanneer gaat dat in? Kunnen gevaccineerde Nederlanders die willen reizen met de Digital Green Pass ook buiten de Europese Unie reizen? Zijn er in Europees verband ook gesprekken met landen buiten de EU waar de Green Pass gaat gelden?

Voorzitter. De afgelopen week werd duidelijk dat Booking.com zijn topbestuurders zo'n 28 miljoen euro aan bonussen wil geven over het coronajaar 2020. Dat is bijzon-

der, omdat zij mensen hebben ontslagen en 65 miljoen euro aan staatssteun hebben ontvangen. De reactie van minister Koolmees gisteren was: geen fraai beeld, maar juridisch is het toegestaan. Dat is belachelijk. Nu we het toch over de centen hebben, geef ik een opsomming. Maar liefst 2 miljard euro aan corona-uitgaven kunnen niet verantwoord worden. De financiële regels zijn overtreden bij de aankoop van testmateriaal en beschermingsmiddelen en de uitkering van zorgbonussen. Het is compleet onduidelijk of de aantallen afgenomen coronatesten op facturen die de minister betaalde, wel degelijk klopten. In totale paniek zijn er 40 miljoen mondkapjes besteld die nu in een of andere opslagplaats in quarantaine liggen, ongeschikt voor gebruik omdat ze een onacceptabel gezondheidsrisico vormen. De grote winnaar van deze paniekaankoop is ene meneer Van Lienden. De handigert wist met een trucje miljoenen over de rug van de belastingbetaler te vinden, terwijl hij deed alsof hij hieraan geen cent zou verdienen.

Voorzitter, al met al. De Kamer wordt structureel te laat geïnformeerd, zo concludeert Arno Visser, directeur van de Algemene Rekenkamer. Zoals wel vaker is gebleken, is de hoeksteen van ons democratisch bestel voor dit demissionaire kabinet iets wat je vooral in de hoek moet laten staan. Dat is erg kwalijk. Het is ondemocratisch en Nederland onwaardig.

**De voorzitter:**

Dank u wel, meneer Kuzu.

Dan geef ik het woord aan mevrouw Den Haan van de Fractie Den Haan.

□

Mevrouw **Den Haan** (Fractie Den Haan):

Dank u wel, voorzitter. De afgelopen week was een verademing voor veel mensen. De eerste versoepelingen vielen samen met eindelijk mooier weer en vanaf 5 juni is er weer meer mogelijk. Ik ben vooral blij voor al die mensen die een jaar veel alleen en sociaal geïsoleerd zijn geweest, waaronder honderdduizenden alleenwonende ouderen. Wat zullen ook zij blij zijn dat er weer vier mensen per dag op bezoek mogen komen en dat ook voor hen de activiteiten weer gaan starten nu verenigingen en buurthuizen weer open mogen. In het vorige coronadebat vroeg ik voorlichting over vaccinaties in begrijpelijke taal en de motie daarover is in deze Kamer met algemene stemmen aangenomen. Ik ben blij dat de uitnodigingsbrief die mensen hebben ontvangen om een afspraak te maken voor hun vaccinatie, in overleg met Pharos is aangepast. Ik wil de minister daarvoor dankzeggen. Ik hoop heel erg dat dit helpt om nog meer mensen bereid te vinden om zich te laten vaccineren.

Dat brengt mij bij een andere zorg die ik heb, namelijk dat uit onderzoek blijkt dat een op de twaalf mensen van 80 jaar en ouder niet komt opdagen voor z'n tweede coronaprik. Ik wil de minister graag vragen of bekend is waardoor dit komt. Is dat omdat mensen denken dat ze na de eerste prik al voldoende beschermd zijn tegen corona? Of weten mensen niet hoe belangrijk de tweede prik is om maximaal beschermd te zijn? Wat kan de minister doen om ervoor te zorgen dat zo veel mogelijk mensen die tweede prik ook gaan halen? Ik wil vandaag graag ook een oproep doen om meer voorlichting te geven over het belang van die tweede

prik en om mensen te herinneren aan hun afspraak voor die tweede prik. Dit om de vaccinatiegraad zo hoog mogelijk te krijgen.

We zien ook dat veel huisartsen aangeven dat een deel van de mensen die de Nederlandse taal niet goed beheersen, niet gevaccineerd wil worden. Het is al eerder genoemd: in Duitsland wordt succes geboekt met de mobiele prikteams, die letterlijk en figuurlijk naar mensen toe komen. Ik wil de minister graag vragen om dat ook te doen in alle wijken in Nederland waar de vaccinatiebereidheid laag is en er relatief veel laaggeletterden wonen. "We komen naar u toe deze zomer" zou letterlijk uw slogan kunnen zijn.

Het volgende punt dat ik aan de orde wil stellen, is dat de Gezondheidsraad heeft aangegeven dat er minder tijd tussen de twee AstraZenecaprikken hoeft te zitten. Daarmee hebben veel mensen die op de tweede prik wachten, de hoop dat ze die tweede prik eerder kunnen krijgen dan de geplande datum. Ik snap dat dit logistiek heel lastig is, maar ik zou de minister toch willen vragen om bijvoorbeeld huisartsen hierbij te faciliteren. Wat kan er gedaan worden om ervoor te zorgen dat mensen hun tweede AstraZenecaprik eerder kunnen krijgen?

Voorzitter. In de brief van de minister wordt geschetst dat het beeld op de langere termijn toch aangeeft dat ondanks het vaccinatieprogramma er een nieuwe epidemie in de winter mogelijk kan zijn. Er kan verlies van immuniteit zijn en er kunnen nieuwe besmettelijkere varianten van het coronavirus komen. Dat betekent dat naast het huidige vaccinatieprogramma er aanvullende basismaatregelen nodig zijn. Wordt er al gewerkt aan een draaiboek om tijdig op bovenstaand scenario te anticiperen? De minister knikt.

Ik wil mijn inbreng bij dit debat graag afsluiten met een verzoek aan de minister. We zien dat de coronacrisis voor een extra grote belasting heeft gezorgd voor mantelzorgers. Voor die mantelzorgers is het van groot belang dat de respijtzorg goed geregeld is. In dat kader zou ik graag van de minister willen weten hoe het staat met de zogenaamde logeerszorg. Er heeft een pilot plaatsgevonden, zeer succesvol. Kan de minister mij vertellen of er een plan komt, zodat logeerszorg in alle gemeenten in Nederland mogelijk is? Mantelzorg is namelijk niet iets waarvoor je kiest; het overkomt je.

Sommigen van de mantelzorgers hebben aan de zorg voor een dierbare een dagtaak en soms zelfs een dag- en een nachttaak. Natuurlijk doen ze dat met liefde en aandacht, maar voor hen was dit coronajaar extra zwaar. Het zou dan ook mooi zijn als we hun net als de zorgprofessionals een blijk van waardering kunnen geven, bijvoorbeeld een mantelzorgbonus. Ik zou willen voorstellen om die bonus uit te keren aan mantelzorgers die langere tijd zeer intensief voor iemand hebben gezorgd. Volgens het SCP gaat het om zo'n 830.000 mensen. Mantelzorg.nl heeft hier een heel mooi plan voor bedacht. Ik neem aan dat de minister dat kent en ben benieuwd hoe de minister hierover denkt.

Dank u wel, voorzitter.

**De voorzitter:**

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Van der Plas van BBB.



**Mevrouw Van der Plas (BBB):**

Dank u wel. Voorzitter, beste burgers van Nederland. Hoewel BBB tegen de testwet heeft gestemd, heeft BBB geprobeerd om er via een motie voor te zorgen dat als mensen zich willen laten testen, zij sneller toegang hebben tot testlocaties. De minister en ik hebben hier in deze zaal misschien weleens een kleine fittie gehad — ik weet niet of u zich dat kan herinneren — maar ik ben de kwaadste niet. Daarom wil ik minister Hugo de Jonge hier allereerst bedanken voor de inzet die hij heeft gepleegd om op het platteland en specifiek in Zeeuws-Vlaanderen testlocaties zo in te richten dat plattelanders geen urenlange of dure reizen hoeven te maken om zich te laten testen. Ere wie ere toekomt.

Dan het volgende over testen voor toegang. Voor het uitbouwen van een infrastructuur van toegangstesten verwacht de minister 500 miljoen tot 700 miljoen euro uit te geven, maar is er wel vraag naar deze infrastructuur? Het theater in Oss bijvoorbeeld wil enkel testen voor toegang bij uitzondering, de bioscoop in Tilburg meldt al geen testen te zullen verplichten en ook de lokale wok in Loon op Zand gebruikt liever minder capaciteit dan dat ze testen. Voor wie worden deze miljoenen uitgegeven? Zijn we hier niet het paard achter de wagen aan het spannen?

Dan het gedrocht dat vaccinatiepaspoort heet. Overal lijkt COVID-19 op zijn retour te zijn, toch moeten we met een vaccinatiepaspoort onder de arm op reis. Waarom is dit nog nodig? Kunnen we niet gewoon stoppen met deze onzin? De minister heeft steeds gezegd: er komt geen vaccinatie dwang en ook geen vaccinatie drang. De minister zegt ook: je hoeft niet naar het buitenland; je kunt gewoon in Nederland blijven. Nou is er natuurlijk op zich niks mis met in Nederland blijven. We hebben een prachtig platteland, schitterende boerencampings, landwinkels waar je heerlijk in Nederland geteeld voedsel kunt kopen: je streekbiefstukje dat je op de camping op de barbecue kunt grillen. We hebben mooie dorpen en plattelandsteden waar gastvrijheid en naoberschap regel is in plaats van uitzondering. Maar het vaccinatiepaspoort beperkt je wel degelijk in je bewegingsvrijheid. Zonder dit gedrocht kun je namelijk niet gaan en staan waar je wilt. Je wordt in je grondwettelijke rechten beperkt, dus er is wel degelijk vaccinatie dwang of in ieder geval -drang. Nee, je wordt niet aan je haren naar de dokter of naar de GGD gesleept, maar het invoeren van het vaccinatiepaspoort is en blijft gewoon een verkapte dwang. Mijn vraag aan de minister: vanaf welk punt vinden we dat de aantasting van de privacy, de grondrechten en de kosten van het coronapaspoort daar niet meer tegen opwegen? En waarom niet gebruikmaken van het internationaal erkende gele boekje in plaats van een ingewikkelde dure app die niet eens werkt op oudere smartphones? Veel ouderen en digibeten wordt het zo onmogelijk gemaakt om op vakantie te gaan.

Tot slot de grensstreek. Zou de minister met spoed willen overwegen, gezien de veel lagere covidcijfers en onze eigen positieve trend, om met onmiddellijke ingang de status van Duitsland, waar de covidcijfers nog veel lager zijn dan in Nederland, op geel te zetten? Dit zodat de Duitsers in hun komende lange weekend makkelijker ons mooie land kunnen bezoeken en daarmee de grensregio's een economisch steuntje in de rug kunnen geven.

Dat was niet tot slot. Ik eindig met voetbal. Daar kan ik een heel verhaal over houden, maar de heer Wilders heeft het al perfect verwoord. Dus ik wil het hierbij houden: alstublieft, doe niet zo krampachtig en sta gewoon die schermen toe op het terras.

Daar wil ik het graag bij houden. Dank u wel.

**De voorzitter:**

Dank u wel, mevrouw Van der Plas. Dan geef ik het woord aan mevrouw Simons van BIJ1.



**Mevrouw Simons (BIJ1):**

Dank u wel, voorzitter. Het is belangrijk dat we in alle debatten over de waan van de dag de grote lijnen blijven zien. Niet omdat details onbelangrijk zijn, maar omdat symptomen ons veel kunnen vertellen over het onderliggende probleem. Want we praten heel veel over de symptomen van dit regeringsbeleid, maar daaronder ligt natuurlijk maar één kernvraag: voor wie werkt dit beleid wel en voor wie niet?

Het werkt voor de bazen van Pfizer, die via Nederland belasting ontduiken over miljoenenwinsten. Voor private revalidatieklinieken die door de vermarkting van de zorg zonder expertise long covidpatiënten kunnen binnenslepen. Het werkt voor Sywert van Lienden, het werkt voor de aandeelhouders van Booking.com en voor de private testbedrijven die flink verdienen aan de onwetenschappelijke fieldlabprojectjes.

Dan is er ook nog die 5 miljard die de minister niet terug kan vinden. Waar is die eigenlijk heen gesijpeld? Ik kan u vertellen waar het in ieder geval niet naartoe is gegaan. Niet naar de supermarktmedewerker, de bijstandsmoeder, het gehele zorgpersoneel. Zij krijgen een grote middelvinger, net als jongeren, mantelzorgers, chronisch zieken en sekswerkers. Het ging ook niet naar de toeslagenouders, niet naar de niet-rechthebbende daklozen die nu de opvang worden uitgejaagd, niet naar de mensen uit risicogroepen die meer dan een jaar lang binnen hebben gezeten. Niet naar de creatieve makers of al die mensen op de wachtlijsten van de ggz. Die hebben zich zelfstandig, met minimale steun, over de eindstreep moeten trekken. Maar ja, laten we vooral nog eens debatteren over hoe het nou kan dat het vertrouwen in de rechtsstaat keldert.

Ik zie een parallel. Een parallel tussen de economische strategie van dit demissionaire, en voorgaande, kabinet, en de coronastrategie. Want het ging al die tijd om de belangen van enkelen boven de belangen van ons allemaal. Niet het virus indammen, maar gecontroleerd laten uitrazen zolang er nog een ic-bed vrij is. De economie zo goed mogelijk openhouden. De neoliberale droom boven de harde werkelijkheid van de crisis. KLM moest en zou de eindstreep halen. Het Songfestival moest en zou er komen. Maar 17.632 haalden de eindstreep niet.

De KidsRights Index 2021 geeft aan dat kinderen wereldwijd hard geraakt zijn door de COVID-19-pandemie. De volle omvang van de gevolgen van het gevoerde beleid moet zich nog openbaren. En, zo blijkt uit het rapport, Nederlandse kinderen zijn onder dit beleid misbruikt om hun ouders thuis te houden. Opnieuw wogen economische

belangen voor dit demissionaire kabinet zwaarder dan de volksgezondheid.

Maar die keuze voor de economische belangen van enkelen betaalt zich helemaal niet uit. Want is de economie gered? Nou, verre van. Ligt er beleid klaar om een volgende zoonose te voorkomen? Welnee. Volgens de nieuwe demissionaire staatssecretaris van EZK moeten klimaatdrammers eens ophouden met drammen. Is Nederland dan in ieder geval internationaal solidair, zodat het virus wereldwijd gestopt kan worden? Ook weer nee! Nederland weigert nog altijd patenten vrij te laten geven en overschotten aan vaccins in groten getale en tijdig naar bijvoorbeeld Suriname te sturen.

Het zijn allemaal vragen die neerkomen op: welke levens tellen en welke niet? Laten we ons daarop concentreren en laten we dat niet vergeten terwijl we ons blindstaren op de waan van de dag.

Ik dank u, voorzitter.

**De voorzitter:**

Dank u wel, mevrouw Simons. Dan geef ik het woord aan de heer Van Haga van de Groep Van Haga.



**De heer Van Haga (Groep Van Haga):**

Voorzitter. Nederland heeft een heel hoge prijs betaald voor het coronabeleid van dit kabinet. De schade die door de coronamaatregelen is aangericht, is gigantisch en de rekening ligt integraal bij het Nederlandse bedrijfsleven. Vele tientallen miljarden euro's omzet zijn misgelopen door verkeerde beslissingen, door zwabberbeleid en door aperte fouten. Terwijl allang duidelijk is dat veel maatregelen alleen maar schade opleveren, volhardt het kabinet in een zinloze lockdown, mondkapjes, een bezoekbeperking, schoolsluiting, een peperdure testsamenleving en een indirecte vaccinatieplicht. Geld speelt geen rol, want het is toch andersmans geld. Geld van de belastingbetaler, geld van de ondernemer, die niet meer mag ondernemen. Wat doet dit kabinet zelf? Er wordt 1,1 miljard uitgegeven aan de testsamenleving, waarvan minister De Jonge zelf zegt dat hij geen idee heeft wat de kosten en de baten zijn. Er worden een miljard ziekmakende mondkapjes besteld, waarvan er even 30 miljoen aan de strijkstok van een handige tussenhandelaar blijft hangen, terwijl deze geen preferred supplier was. Van 5,1 miljard kan minister De Jonge niet verklaren waar het geld is gebleven. En tot overmaat van ramp werd testcapaciteit ingekocht voor €500.000 per dag, zonder dat er gebruik van werd gemaakt. Graag hoor ik van de minister hoe dit allemaal heeft kunnen gebeuren en wat voor consequenties hij hieruit trekt.

Voorzitter. Dan een aantal vragen over vaccinatiegate. Waarom krijgen mensen die al gevaccineerd zijn toch nog steeds meerdere uitnodigingen? Is die registratie-database nu eindelijk op orde? Waarom zou je kinderen überhaupt vaccineren als ze niet ziek worden van COVID-19? Hoe weegt de minister het zojuist door mevrouw Simons genoemde rapport, waar gesteld werd dat Nederland kinderen heeft gebruikt als middel in de strijd tegen corona? Ik zou nog een brief krijgen over de 80%-betrouwbaarheid van de sneltesten. Ik heb niks gezien, dus waar blijft dit bewijs dat mij onlangs is toegezegd? Naar aanleiding van de goede

resultaten in India zou ik ook graag van de minister horen of hij het off-labelgebruik van ivermectine gaat overwegen.

Tot slot. In crisistijd heb je competente mensen nodig met de juiste achtergrond, de juiste opleiding en de juiste ervaring. Inmiddels is duidelijk dat het ministerie van VWS een groot risico vormt voor zowel de financiën als de gezondheid van Nederland. Het zou de Kamer sieren als dit risico vandaag zou verdwijnen.

Dank u wel, voorzitter.

**De voorzitter:**

Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van de Kamer.

De beraadslaging wordt geschorst.

**De voorzitter:**

Ik schors de vergadering tot 14.20 uur. Dan gaan we eerst stemmen, en dan krijgen we het vervolg van dit debat, startend met de eerste termijn van het kabinet.

De vergadering wordt van 13.37 uur tot 14.23 uur geschorst.